

TEŃCZ OWY PODREŃ CZNIK

Tęczowy Podręcznik

Poradnik organizacji marszów równości

Wydawca:

Stowarzyszenie Fabryka Równości
ul. Stefana Jaracza 6 lok. 7U
90-268 Łódź

Osoby autorskie:

Nina Durys	Joanna Ignatowicz
Jakub Gałązka	Ashton Jurkowski
Maja Gawełek	Maciej Kucharski
Luiza Gogulska	Krzysztof Żukowski
Miłosz Herka	

Redakcja i projekt:

Miłosz Herka

Edycja i korekta:

Wiktoria Barańska	Joanna Ignatowicz
Maria Dąbek	Piotr Moszczeński
Miłosz Herka	Aleksandra Sobańska

Ilustracje:

Ida Mickiewicz-Florczak

© Stowarzyszenie Fabryka Równości, 2023

Wydanie I

ISBN: 978-83-966029-0-9

Niniejsza publikacja jest udostępniona na warunkach licencji Creative Commons –
– Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0 Międzyna-
rodowe (CC BY-NC-SA 4.0) <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.pl>.

Spis treści

Wstęp	7
1. Historia marszów równości	8
Stany Zjednoczone.....	8
Europa.....	11
Polska.....	11
2. Koalicja Miast Maszerujących	15
Cel Koalicji	16
Więcej informacji.....	17
3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne.....	18
Cechy i rodzaje zgromadzeń.....	18
Zgłaszanie zgromadzenia	19
Pierwszeństwo wyboru miejsca i czasu zgromadzenia.....	22
Prawa i obowiązki przy organizacji zgromadzeń	23
Kontakt z Policją	24
Zakaz zgromadzenia.....	25
Kontrdemonstracje.....	27
Pojazdy na zgromadzeniu	28
4. Przygotowania do marszu	30
Plan marszu.....	30
Materiały i sprzęt.....	31
Formalności.....	32
5. Wolontariat.....	33
Kim jest osoba wolontariacka?.....	33
Umowa wolontariacka i formalności.....	34
Pozyskiwanie osób wolontariackich i organizacja zadań.....	35
6. Wydarzenia towarzyszące	37
Wydarzenia wspierające	37
Wioska organizacji pozarządowych.....	39
After party.....	40
7. Równość na marszu równości	43
Trasa marszu.....	43
Strefa Ciszy.....	44

Osoby wolontariackie.....	45
Osoby z niepełnosprawnością słuchową	45
Osoby z niepełnosprawnością wzrokową.....	45
Osoby niemówiące po polsku.....	46
8. Reagowanie kryzysowe i bezpieczeństwo	47
Ocena ryzyka	47
Przed marszem.....	48
W trakcie marszu	48
Po marszu.....	49
9. Przemowy oraz hasła marszowe	51
Przemowy.....	51
Hasła marszowe	52
10. Współpraca i wsparcie	54
Partnerstwo.....	54
Matronaty & patronaty	56
Gdzie zwracać się o pomoc?	58
11. Komunikacja zewnętrzna	59
Kiedy promować.....	59
Gdzie promować.....	59
Wizerunek i prowokacje.....	61
Materiały promocyjne	61
12. Finansowanie i fundraising	63
Budżet.....	63
Zbiórka internetowa.....	64
Zbiórka publiczna	65
Sponsoring.....	66
Konkursy grantowe	67
Wypłacanie wynagrodzeń	67
13. Gotów_, do marszu, start!	69
Odprawa przed marszem	69
Rozpoczęcie marszu	70
Zakończenie marszu.....	71
14. Ewaluacja i świętowanie.....	72
Rodzaje ewaluacji	72

SPIS TREŚCI 6

Cele, wskaźniki sukcesu i pytania kluczowe 73

Świętowanie..... 74

Narzędziownik 75

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia..... 76

Odwołanie od decyzji o zakazie zgromadzenia..... 79

Umowa wolontariacka 80

Prośba o objęcie marszu równości matronatem honorowym..... 83

Karta oceny ryzyka 84

Przykładowy budżet marszu równości..... 85

Dziękujemy, że maszerujemy razem!

Droga Osobo,

Przed Tobą podręcznik organizacji marszów równości - efekt pracy kilkunastu osób z różnym doświadczeniem, wykonujących różne zadania, pochodzących z różnych miejscowości i o różnych historiach, lecz mających wspólną misję - zapewnienie bezpieczeństwa, godności, szczęścia i wsparcia queerowych osób w Polsce.

Wierzymy, że marsze równości to narzędzie zmiany społecznej. Maszerujemy, bo wierzymy w miłość bez podziałów, granic czy różnic płci. Maszerujemy, bo chcemy Polski, w której każda osoba może czuć się bezpieczna i szanowana. Maszerujemy dla swoich przyjaciół, rodzin i dla nieznajomych. Maszerujemy dla siebie, bo wybieramy życie w zgodzie ze sobą. Chcemy pokazać, jak ważny jest dialog, a także że w naszej różnorodności tkwi prawdziwa siła i piękno.

Celem niniejszego podręcznika jest rozpowszechnianie marszów równości w Polsce. Przekazujemy Ci w nim nasze doświadczenia, wiedzę i praktykę, zebrane na przestrzeni kilkunastu lat. Dzielimy się nimi z nadzieją, że zainspirują i wesprą Cię w organizacji marszu równości w Twojej miejscowości. Marsze nie są jedynie zgromadzeniami - kryją się za nimi często długie miesiące przygotowań, planów i spotkań, w które wkładamy swoje serce. Wszystko po to, by każdy marsz był włączający, bezpieczny i zadowalający dla wszystkich osób, a nasze działania były zgodne z prawem i wypracowanymi przez lata standardami.

Z roku na rok Miast Maszerujących i osób biorących udział w marszach jest coraz więcej. Niedługo przed publikacją tego przewodnika zawiązała się Koalicja organizacji i grup organizujących marsze w Polsce. Mamy nadzieję, że wkrótce Ty także do niej dołączysz.

Przed Tobą trudne zadanie i pewnie wiele momentów zwątpienia. Zapewniamy jednak, że warto! Powodzenia!

Osoby autorskie

1. Historia marszów równości

“Electoral politics is extremely seductive to all movements for social change; it seems the shortest distance to liberation. The theory is invitingly simple: elect people who support you, and they will do the right thing. But the fact is that when broad-based protest movements - like the black civil rights movement and the women’s liberation movement - shifted their major focus from community organizing to electing our own, the movements lost momentum even as they gained mainstream acceptability.”

„Polityka wyborcza jest niezwykle kusząca dla wszelkich ruchów na rzecz zmian społecznych; wydaje się oferować najszybszą drogę do wyzwolenia. W teorii jest to zachęcająco proste: wybierasz ludzi, którzy cię popierają i zrobią to, co należy. Prawda jest jednak taka, że gdy szeroko zakrojone ruchy protestujące - typu działacze na rzecz równouprawnienia osób czarnoskórych albo ruch wyzwolenia kobiet - zaczęły się skupiać głównie na głosowaniu na swoich zamiast na organizacji społecznej, straciły one rozmach, pomimo coraz szerszej ich akceptacji przez ogół.

Urvashi Vaid w Sherry Wolf. Sexuality and Socialism. Chicago, Ill., Haymarket, 2009, p. 70.

Stany Zjednoczone

Dwudziestego ósmego czerwca 1969 roku w barze Stonewall w nowojorskiej dzielnicy Greenwich Village wybuchły zamieszki. Policja zrobiła nalot na bar, aby aresztować osoby ubrane w odzież “nieodpowiadającą ich płci” (przypisanej przy urodzeniu), co wówczas było nielegalne. Pomimo tego, że podobne naloty na lokale queerowe były częste, a personel nierzadko dostawał od policji informację o planowanych akcjach, wydarzenia tego wieczoru potoczyły się inaczej niż dotychczas.

Osoby o wyglądzie lub ubiorze kobiecym odmówiły aresztowania. Procedura zatrzymania dotychczas wyglądała w ten sposób, że policjantki zabierały je pojedynczo do toalety i nakazywały się rozbierać. Osoby z penisami były aresztowane, pozostałe – wypuszczane. Tym razem odmówiono

pokazywania policji dokumentów i kontroli w toaletach. W efekcie policja aresztowała osoby, które wydały jej się “podejrzane”.

Pod barem zaczęły zbierać się osoby przechodnie, wraz z grupą wyrzuczonych ze środka. Podczas ładowania do wozów policyjnych alkoholu oraz członków mafii – właścicieli klubu – tłum wiwatował, krzyczał, śpiewał piosenki i rzucał w samochody drobnymi monetami. Sytuacja nabrała rozpędu dopiero, gdy policjanci wyprowadzili z baru w kajdankach kobietę *butch*¹, którą następnie uderzyli pałką. Aresztowana zawołała do gapiów, pytając, czemu nic nie robią. Wybuchła bójka, która przerodziła się w trzydniowe zamieszki.

Stonewall leży na splocie wielu kontekstów. Po pierwsze, powojenne próby przywrócenia tradycyjnego porządku wymogły większą penalizację nie-cisheteronormatywności². Senackie grupy śledcze sporządzały listy “znanych homoseksualistów”, aby wyrzucić ich z pracy w sektorze publicznym. Policja regularnie najeżdżała queerowe lokale, aresztując i nakładając kary pod różnymi pretekstami lub ze względu na prawo zabraniające noszenia ubrań “przeciwnej płci”. Po drugie, ruch kontrkulturowy (częściej nazywany w Polsce hipisowskim) z lat 60. XX wieku, który postulował między innymi większą swobodę seksualną, wyzwolenie kobiet, jak i sprzeciwiał się ideałowi “Amerykańskiego Snu”, był u szczytu. Po trzecie, wiele pierwszych stowarzyszeń homofilnych – jak określano postawę sprzyjającą homoseksualności lub ją akceptującą – starało się funkcjonować w konserwatywnej rzeczywistości, postulując jedynie łagodną integrację społeczną, konformizm i asymilację, co budziło sprzeciw wielu queerowych osób pragnących bardziej radykalnych zmian. Wszystko to jest specyficzne dla kontekstu amerykańskiego. Nawet jeśli światowy ruch wyzwolenia osób LGBTQIA+, jaki znamy dzisiaj, nie wyrósł z amerykańskiego, niewątpliwie zawdzięcza mu wiele punktów zwrotnych. Czerwiec został ustanowiony “Miesiącem Dumy” (ang. pride month), ponieważ to w czerwcu miały miejsce wydarzenia w Stonewall.

Zamieszki w Stonewall nie były marszem. Jednak w ich rocznicę ulicami Chicago, Los Angeles, San Francisco i Nowego Jorku przeszły pierwsze w historii współczesnego ruchu wyzwolenia osób LGBTQIA+ marsze równości (ang. pride march - marsz dumy). Przedtem, w latach 1965-1969, pod budynkiem Independence Hall w Filadelfii odbywały się coroczne pikietki Annual Reminder (pol. coroczne przypomnienie), ale były to wydarzenia statyczne, obchodzone w ciszy, w kilkudziesięcioosobowych grupach ubranych w elegancki, stonowany, konformistyczny strój. Po zamieszkach w Stonewall osoby organizujące pikietki uznały, że potrzebny jest dynamiczny, radykalny protest, który będzie o wiele bardziej widoczny, większy i odpowiadający

¹ Butch (pl. lesbijka) - określenie używane do opisanie lesbijek o męskiej tożsamości lub stereotypowo męskim wyglądzie.

² Cisheteronormatywność (cisheteronormatywność i heteronormatywność) – norma społeczna, zakładająca, że cisplciowość i heteroseksualność są domyślnymi formami tożsamości płciowej i orientacji seksualnej, pomijająca doświadczenia osób, które jej nie spełniają.

aktualnym potrzebom osób queerowych. Efektem był marsz Christopher Street Liberation Day w rocznicę Stonewall w 1970 w Nowym Jorku – oraz równoległe marsze w kilku największych miastach USA. Marsz zawdzięczał swoją nazwę ulicy, przy której leży bar Stonewall i do dziś używa się jej (lub akronimu CSD, Christopher Street Day) np. w Niemczech.

Pierwsze marsze napotykały wiele trudności organizacyjnych, takich jak odmawianie wydania pozwolenia na przemarsz przez władze miejskie, odmawianie ochrony przemarszu przez policję czy nakazy płacenia dużych sum w zamian za wydanie pozwolenia. W Chicago, w którym marsz przeszedł jako pierwszy, w sobotę 27 czerwca 1970 (dzień wcześniej niż w pozostałych miastach), zgłoszona trasa miała tylko pół mili długości (ok. osiemset metrów), ale osoby uczestniczące spontanicznie przemaszerowały dalej w stronę centrum.

Osoby organizujące pierwszy marsz w Nowym Jorku opisywały, że taka demonstracja ma swoje zalety (w przeciwieństwie do poprzednich, statycznych wystąpień z okazji Annual Reminder) – pozwala dotrzeć do większej liczby ludzi. Marsz, czyli pojawienie się w przestrzeni publicznej dużej liczby osób widocznie queerowych (poprzez wygląd, ubiór, niesione flagi lub transparenty, lub po prostu przez obecność w tłumie) miał na celu kwestionowanie i podważanie narzuconego, cisheteronormatywnego porządku publicznego. Jeśli bowiem w przestrzeni publicznej występują jedynie wzorce heteroseksualne, już sama obecność elementów queerowych jest aktem sprzeciwu i może być postrzegana przez mainstream³ jako przekroczenie cisheteronormatywnych konwencji.

Pierwsze marsze odbywały się pod hasłami takimi jak Gay Liberation (pol. gejowskie wyzwolenie) lub Gay Freedom (pol. gejowska wolność). Oczywiście wśród osób biorących udział w wydarzeniach w Stonewall, organizujących marsze, czy tworzących ruchy queerowe od samego początku były kobiety, osoby niebinarne, mężczyźni bi+, osoby trans oraz inne. Słowo "gay" miało wtedy luźniejszą definicję, odnoszącą się bardziej do niecisheteronormatywności w ogóle zamiast, jak dziś, jedynie do cis mężczyzn gejów. Niewątpliwie do uznawania tego słowa jako uniwersalnego przyczyniła się ogólna dominacja mężczyzn w życiu społecznym i męski przywilej, jednak można je było uznawać za opisujące całą zbiorowość osób queerowych.

W latach 80. zaczęła następować zmiana w charakterze marszów. Z wydarzeń o silnym politycznie i aktywistycznie charakterze przeszły w uliczne festiwale, zmieniając hasła przewodnie z Gay Liberation i Gay Freedom na Gay Pride (pol. gejowska duma). Być może miało to związek z szerszymi zmianami polityczno-społeczno-gospodarczymi w USA, być może także przyczynił się do tego rozwój epidemii AIDS, przez którą straciło życie wiele pierwszych osób aktywistycznych. Faktem jest, że nastąpiło to po zmianach

³ Mainstream (pl. *główny nurt*) – dominujący nurt myślowy, podzielany przez większość opinii publicznej.

w składach komitetów organizacyjnych, do których zaczęły dołączać osoby wyznające mniej radykalne, bardziej mainstreamowe poglądy.

Europa

Bunt w Stonewall obrósł już legendą i stał się niejako mitem założycielskim marszów równości na całym świecie. O wiele trudniej jest znaleźć w Internecie – zdominowanym przez narrację anglocentryczną – informacje na temat pierwszych marszów w innych krajach, o ile odbywały się one w czasach przed powszechnym dostępem do sieci.

Pierwszy marsz równości w Europie odbył się 1 lipca 1972 r. w Londynie, kilka dni po rocznicy Stonewall. Wzięło w nim udział około dwóch tysięcy osób. W latach 1970 oraz 1971 organizowano protesty, w których brały udział jedynie osoby aktywistyczne. Marsz w 1972 r. był pierwszym wydarzeniem na większą skalę. Za przykładem Londynu podążyły kolejno:

1. Helsinki (Finlandia) w 1975 r.
2. Piza (Włochy) w 1978 r.
zorganizowano wtedy tydzień filmów queerowych.
3. Berlin i Kolonia (Niemcy) w 1979 r.
nawiązanie terminem do Stonewall (30 czerwca), w obu miastach.
4. Madryt (Hiszpania) w 1979 r.
nawiązanie terminem do Stonewall (30 czerwca).

Czy o każdym z tych marszów nie można napisać historii równie barwnej i obfitującej w szczegóły, co o Stonewall? Uważamy, że tak. Cenne doświadczenia wszystkich osób biorących udział w pierwszych marszach nie zasługują na bycie zapomnianymi. Jednak to marsze upamiętniające Stonewall w 1970 były pierwsze i to one zainspirowały inne komitety organizacyjne do przyjęcia właśnie takiej formy publicznej demonstracji.

Polska

Pierwsza manifestacja na rzecz osób LGBTQ+ w Polsce miała miejsce w roku 1993. Na Placu Zamkowym w Warszawie zebrało się około pięćdziesiąt osób, z czego większość nie zabrała głosu lub nie odstąpiła twarzy. Kilka osób aktywistycznych zademonstrowało plakaty z hasłami. W kolejnych latach odbyło się jeszcze kilka manifestacji i demonstracji, ale na paradę trzeba było poczekać jeszcze kilka lat.

Pierwszy marsz równości w Polsce odbył się 1 maja 2001 roku w Warszawie. Wtedy też nadano mu nazwę Parada Równości, licząc się z potencjalnym sprzeciwem władz miejskich, gdyby manifestacja miała bardziej queerową nazwę (na przykład „Marsz Dumy Gejowskiej”, jak proponowano). Około trzysta osób przeszło przez miasto przy dźwiękach muzyki i wsparciu kilku zaprzyjaźnionych drag queen. Od tamtej pory Parada przechodzi ulicami Warszawy co roku, z wyjątkiem 2020 r., kiedy została odwołana z powodu epidemii COVID-19. Marsz równości w Warszawie, jako jedyny w kraju, nosi tytuł Parady.

Pierwsze marsze spotykały się z ogromnym sprzeciwem oraz licznymi kontrmanifestacjami. Dzisiaj spadkobierców pierwszych warszawskich, wrocławskich czy łódzkich kontr widzimy na ulicach Białegostoku czy Lublina, natomiast w stolicy są już praktycznie niewidoczni. Przeciwno Paradzie właściwie aż do końca pierwszej dekady XXI w. protestowała Młodzież Wszechpolska, ONR (Obóz Narodowo-Radykalny) i NOP (Narodowe Odrodzenie Polski). Z czasem przekazy kontr złagodniały, przynajmniej powierzchownie, aby dostosować się do tonu dopuszczalnego w przestrzeni publicznej. Ta zmiana w gruncie rzeczy (o ironio), także jest zasługą samych marszów i organizacji queerowych. Marsze i demonstracje publiczne, podobnie jak praca osób aktywistycznych, przesuwać dyskurs, normalizując zagadnienie queerowości.

W 2004 i 2005 roku Parady Równości odbyły się mimo zakazu wydanego przez ówczesnego prezydenta Warszawy, Lecha Kaczyńskiego, który decyzję uzasadnił rzekomym zagrożeniem bezpieczeństwa. Jednak w 2005 r. ratusz bez problemu dopuścił do przejścia ulicami tzw. „parady normalności” – kontrmanifestacji zorganizowanej przez Ligę Polskich Rodzin (LPR) i ONR. Większość społeczeństwa być może jest przeciwna skrajnie prawicowym demonstracjom, ale nie wyrazi tego w sposób zaburzający ich przebieg. Ten schemat działania przetrwał do dziś – zgromadzenia queerowe traktuje się jako zagrażające bezpieczeństwu, a ultrapravicowe już nie. W myśl tej logiki, queerowych wydarzeń nie powinno się organizować, bo prawdopodobieństwo ataku ze strony agresywnych i niepokojowych osób kontrademonstrujących nigdy nie będzie zerowe. Zakaz z 2005 r. został zaskarżony przez osoby prywatne i Fundację Równości, która w tamtym okresie organizowała Paradę Równości. Sprawa trafiła w rezultacie do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, który w 2007 r. uznał zakaz za naruszający Europejską Konwencję Praw Człowieka, a w 2006 r. polski Trybunał Konstytucyjny ogłosił, że był on niekonstytucyjny.

Formalne zakazy marszów równości były wydawane także w Poznaniu (2005 r.), Lublinie (2018 r. i 2019 r.), a także w Gnieźnie, Kielcach, Nowym Sączu, Gorzowie Wielkopolskim i Rzeszowie (2019 r.). Każdy z tych zakazów został uchylony wskutek postępowań sądowych. We wszystkich przypadkach do sprawy włączał się Rzecznik Praw Obywatelskich, wspierając osoby organizujące marsze równości.

W ostatnich latach Parada w Warszawie przebiega spokojnie, zbierając tylko pojedyncze osoby protestujące. Niestety, nie zawsze i nie wszędzie w Polsce jest tak bezpiecznie. Pierwszy Marsz Równości w Białymstoku przeszedł 20 lipca 2019 roku 3-kilometrową trasę w otoczeniu pseudokibiców i narodowców. Osoby uczestniczące w marszu były atakowane werbalnie i fizycznie, rzucano w nie jajkami, petardami i kamieniami. Liczba osób kontrademonstrujących wielokrotnie przekraczała liczbę osób uczestniczących w marszu. Na całej trasie przemarszu osoby próbujące zablokować marsz stawiały barykady, więc marsz musiał wielokrotnie zmieniać kierunek. Niestety nie brakowało także innych przykładów skrajnej queerfobii i nienawiści. W 2019 r. podczas Marszu Równości w Lublinie policja

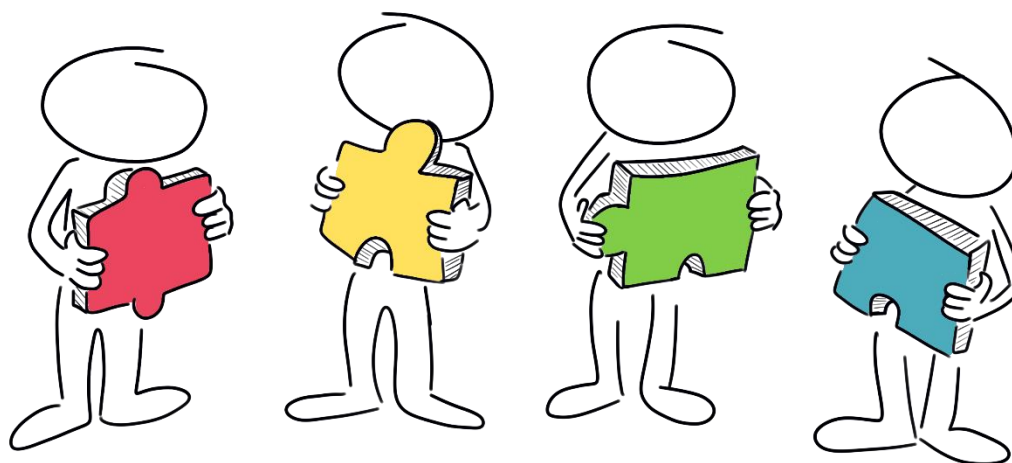
zatrzymała małżeństwo, które skonstruowało domowej roboty bombę z planem zamachu na osoby uczestniczące w marszu.

Pomimo nieprzychylności władz i retoryki zorientowanej na zastraszanie i piętnowanie, z roku na rok marszów równości w Polsce jest coraz więcej. Szczególnie dobrym zjawiskiem są marsze organizowane w mniejszych miejscowościach, jak Wodzisław Śląski, Pruszków czy Sanok, które w ubiegłych latach debiutowały na polskiej scenie marszów równości. Poniższa tabela przedstawia rozwój organizacji marszów równości w polskich miejscowościach.

Tabela. Zestawienie polskich miejscowości, w których odbywają się marsze równości wraz z rokiem pierwszego marszu (dane na grudzień 2022 r.)

Miejscowość	Osoby lub grupy organizatorskie	Rok 1. marszu
Warszawa	Stowarzyszenie ILGCN-Polska, od 2005 Fundacja Równości, od 2011 Komitet Organizacyjny, od 2013 Fundacja Wolontariat Równości	2001
Kraków	Fundacja Kultura dla Tolerancji, od 2009 Stowarzyszenie Queerowy Maj	2004
Poznań	Stowarzyszenie Dni Równości i Tolerancji, od 2015 Stowarzyszenie Grupa Stonewall	2004
Wrocław	Stowarzyszenie Kultura Równości	2009
Łódź	Stowarzyszenie Fabryka Równości	2011
Gdańsk/Trójmiasto	Stowarzyszenie Tolerado	2015
Katowice	Stowarzyszenie Tęczówka	2017
Toruń	Marsz Równości w Toruniu	2017
Częstochowa	Tęczowa Częstochowa	2018
Gdynia	Marsz Równych	2018
Konin	Marsz Tolerancji w Koninie, od 2022 Marsz Równości w Koninie	2018
Lublin	Stowarzyszenie Marsz Równości w Lublinie	2018
Opole	Stowarzyszenie Tęczowe Opole	2018
Rzeszów	Marsz Równości w Rzeszowie	2018
Szczecin	Stowarzyszenie Lambda Szczecin	2018
Zielona Góra	Stowarzyszenie Instytut Równości	2018

Miejscowość	Osoby lub grupy organizatorskie	Rok 1. marszu
Białystok	Stowarzyszenie Tęczowy Białystok	2019
Elbląg	Grupa Inicjatywna	2019
Gniezno	Marsz Równości w Gnieźnie	2019
Gorzów Wielkopolski	Grupa nieformalna, od 2022 Stowarzyszenie TęczArt	2019
Kalisz	Stowarzyszenie Bank Równości	2019
Kielce	Stowarzyszenie Prowincja Równości	2019
Koszalin	Marsz Równości Koszalin / Stowarzyszenie Fala Równości	2019
Olsztyn	Olsztyński Marsz Równości	2019
Płock	Płocki Marsz Równości	2019
Pol'and'Rock Festiwal	osoby aktywistyczne organizujące marsze w innych miastach, obecne na festiwalu	2019
Radomsko	Marsz Równości w Radomsku	2019
Słubice / Frankfurt nad Odrą	Słubice Frankfurt Pride	2020
Bielsko-Biała	Bielski Marsz Równości	2021
Piła	Marsz Równości Piła	2021
Wodzisław Śląski	Marsz Równości Wodzisław Śląski	2021
Gryfino-Mescherin	Gryfiński Strajk Kobiet, Lambda Szczecin	2022
Milicz	Stowarzyszenie Myślmy	2022
Pruszków	Kolektyw Pałacyk	2022
Sanok	LGBT+ Activist Sanok, Kolektyw Obłąd	2022

2. Koalicja Miast Maszerujących

Koalicja Miast Maszerujących Po Równość Osób LGBTQ to nieformalny związek organizacji i grup organizujących w Polsce marsze równości i mierzących się z tematem dyskryminacji osób queerowych w polskim społeczeństwie. Koalicja została zawiązana na bazie odbywających się od 2019 r. Kongresów Miast Maszerujących. I Kongres odbył się w 2019 r. w Poznaniu z inicjatywy osób organizujących marsze równości w stolicy Wielkopolski oraz w Gnieźnie.

W ramach II Kongresu w 2020 r. w Warszawie przeprowadzono otwartą dyskusję na temat możliwości stworzenia trwałej formuły współpracy, która nie tylko odpowiadałaby za finansowanie i współorganizowanie kolejnych kongresów, ale także wspierałaby całorocznie grupy lokalne w kwestiach praktycznych i formalno-prawnych. Wskutek dyskusji moderowanej przez Krzysztofa Kliszczyńskiego do opracowania konkretnej propozycji współpracy powołane_ni zostały_li przez aklamację Julia Maciocha i Piotr Moszczeński, reprezentujące_cy grupy organizujące marsze w Warszawie i Gnieźnie. Osoby te koordynowały dialog międzymiastowy, a także pozyskały środki finansowe na wspólne działania Koalicji. Strategicznym partnerem w pozyskaniu tych środków zostało Stowarzyszenie Lambda Warszawa. II Kongres zorganizował zespół warszawskiej Parady Równości.

Podczas III Kongresu w 2021 r. w Łodzi, osoby reprezentujące 29 lokalnych grup organizujących marsze podpisały wspólną deklarację, która została ideowym fundamentem dla działań Koalicji, a także zgodnie z nowym Statutem, powołano 7-osobowy Sekretariat, w którym obok osób powołanych w Warszawie zasiedli Piotr Jankowski, Artur Stawecki, Alicja Sienkiewicz, Małgorzata Mróz oraz Przemysław Walas, reprezentujący odpowiednio Trójmiasto, Kielce, Lublin, Częstochowę i Katowice. III Kongres został przygotowany przez zespół łódzkiej Fabryki Równości.

W 2022 r. IV Kongres zorganizowany w Europejskim Centrum Solidarności był okazją już nie tylko do zaprezentowania dokonań Miast Maszerujących, ale także samej Koalicji, m.in. obozu letniego dedykowanego osobom

rozpoczynającą swoją przygodę z aktywizmem. Kongres został otwarty przez prof. Ewę Graczyk. Wśród panelistek znalazły się m.in. wiceprezydentki Sopotu i Gdańska, a gościem honorowym był Krzysztof Kliszczyński, który otrzymał od Koalicji symboliczną nagrodę za jej aktywne wspieranie od 2020 r. Do Koalicji przyjęto również formalnie dwa miasta, które zadebiutowały w 2022 r.: Milicz i Sanok. IV Kongres został przygotowany przez zespół trójmiejskiego stowarzyszenia Tolerado.

Na czas publikacji tego Podręcznika – pierwszy kwartał 2023 r. - został zaplanowany V Kongres we Wrocławiu, a nad jego organizacją pracuje Stowarzyszenie Kultura Równości.

W 2022 roku, Koalicja zdobyła nagrodę LGBT+ Diamonds Awards⁴ w kategorii „Inicjatywa Roku Wspierająca Osoby LGBT+”.

Cel Koalicji

Koalicja powstała z potrzeby współpracy jako odpowiedź na pogarszającą się sytuację praw człowieka w Polsce, w tym praw osób LGBTQ+. Jej celem jest wzajemna pomoc, budowanie sieci współpracy, wymiana doświadczeń i umiejętności, jak i tworzenie zaplecza do reagowania kryzysowego dot. wolności zgromadzeń i praw osób LGBTQ+. Koalicja działa także na rzecz dobrostanu i przeciw wypaleniu osób aktywistycznych. Naczelną zasadą Koalicji jest równość w dostępie do jej zasobów, niezależnie od tożsamości, sprawności czy statusu materialnego, a także uwspólniania zasobów grup organizujących marsze w całej Polsce, niezależnie od ich statusu formalnego, wielkości miasta czy części kraju, w której się znajdują.

Podczas, gdy w niektórych dużych miastach z czasem organizowanie marszu przestało się spotykać z utrudnieniami ze strony władz samorządowych czy przeciwników równości, w innych miejscowościach tworzenie tego typu zgromadzeń nadal jest niezwykle wymagające. Z tego powodu Koalicja przykłada szczególną wagę do wspierania grup tam, gdzie potrzeby są największe, w tym do wspierania grup w miastach, w których do tej pory marsze się nie odbywały lub też organizowały je zupełnie inne osoby. Praktyczna pomoc dla debiutujących grup jest jednym z najwyższych priorytetów Koalicji.

Jedynie patrzenie przez różnorodność doświadczeń życia i działania w poszczególnych miastach, w lokalnych społecznościach, pozwala na opowiedzenie rzeczywistej historii osób nieheteronormatywnych i niecisnormatywnych w Polsce. To właśnie oddawanie głosu tym osobom, które często nie mogą liczyć na zainteresowanie mediów, a które na swoich wydarzeniach gromadzą setki osób szczerze zainteresowanych poprawą sytuacji

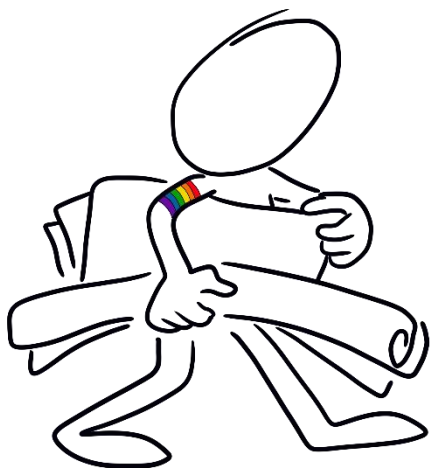
⁴ Coroczny konkurs organizowany od 2018 r., przez NatWest Group i ABSL, w którym nagradzane są firmy, organizacje i osoby działające na rzecz praw pracowniczych osób LGBTQ+. Więcej info: <https://lgbtdiamondsawards.pl/>

osób LGBTQ+ w swoim miejscu zamieszkania, jest filarem międzymiastowej solidarności, którą Koalicja dumnie niesie na sztandarach.

Więcej informacji

Aktualny spis organizacji należących do Koalicji, jak i skład Sekretariatu oraz Statut można znaleźć na stronie internetowej: <https://miastamaszerujace.pl/>

Jeśli jesteście organizacją pozarządową lub grupą nieformalną organizującą marsze równości w polskich miejscowościach, chcecie zorganizować marsz w swojej miejscowości lub chcecie dołączyć do Koalicji, skontaktujcie się z nami pod adresem: kontakt@miastamaszerujace.pl

3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne

Marsze równości historycznie przyjęły formę pochodów w przestrzeni publicznej, po ulicach miast. Ze względu na swoją naturę oraz cel marsz równości jest formą zgromadzenia publicznego, w którym osoby uczestniczące korzystają z wolności pokojowego zgromadzania się oraz wolności słowa. Wolność zgromadzeń publicznych stanowi nie tylko jedną z podstaw demokratycznego państwa prawa, społeczeństwa obywatelskiego, ale również jest gwarancją wolności politycznych, umożliwiających pokojowe gromadzenie się osób i publiczne wyrażanie przez nie poglądów na dany temat. Stanowi ona ważną formę osobistej ekspresji, realizacji wolności słowa oraz urzeczywistnienia konstytucyjną zasadę suwerenności narodu.

Z powyższych powodów zgromadzenia publiczne są szczególnie chronione nie tylko przez prawo krajowe, ale również prawo międzynarodowe, a warunki ich odbywania się są szczegółowo określone przez standardy międzynarodowe. W Polsce wolność zwoływania takich zgromadzeń oraz uczestniczenia w nich jest zagwarantowana w art. 57 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Takie gwarancje zapewniają również niektóre ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe, w tym art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Standardy międzynarodowe dot. wolności zgromadzeń wynikają również z orzecznictwa trybunałów międzynarodowych, a także wytycznych, komentarzy i zaleceń organów kontrolujących realizację ochrony praw człowieka w państwach-stronach (np. Rada Praw Człowieka ONZ).

W niniejszym rozdziale scharakteryzujemy przebieg zgromadzeń publicznych oraz dotyczące ich procedury.

Cechy i rodzaje zgromadzeń

„Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych.”

Art. 3 ust. 1 Ustawy prawo o zgromadzeniach

Zgromadzeniem więc można nazwać zgrupowanie co najmniej kilku osób, zebranych w jednym miejscu (prywatnym lub publicznym) w określonym celu (wyrażenie poglądów i opinii, obrona swoich interesów, protest itd.) Pośród osób uczestniczących w zgromadzeniu musi istnieć psychiczny związek - wspólny cel, jednak jest on czasowy (na czas zgromadzenia), a osoby uczestniczące są w większej mierze dla siebie anonimowe.

Zgromadzenie ma charakter okazjonalny, ale nie przypadkowy - występują w nim elementy organizacji i celowości. Osoby organizatorskie nie są anonimowe i spoczywają na nich pewne odpowiedzialności. Wolność zgromadzeń oznacza, że państwo ma pozytywny obowiązek ułatwiania organizacji zgromadzeń i ich ochrony oraz negatywny obowiązek (zakaz) utrudniania lub ingerencji w ich organizację i przebieg.

Najważniejszą cechą zgromadzeń publicznych jest ich pokojowość - zarówno w zakresie celu, jak i samego przebiegu. Wykluczone jest stosowanie lub nawoływanie do przemocy i nienawiści. Zgromadzenie nie traci pokojowości, jeśli jedynie część osób uczestniczących zachowuje się agresywnie, w sposób łamiący zasady odbywania się zgromadzeń, a osoby organizatorskie podejmują próby przeciwdziałania takim przypadkom.

Zgłaszanie zgromadzenia

Organizując marsz równości, osoby organizatorskie mają obowiązek poinformować organ gminy (w mniejszych miejscowościach będzie to Urząd Gminy, w większych miastach może to być Centrum Zarządzania Kryzysowego lub inna jednostka - informacja o właściwym organie powinna zostać podana przez urząd) o zamiarze zorganizowania zgromadzenia. Warto podkreślić, iż jest to zawiadomienie, a nie wniosek - osoby organizatorskie informują o planowanym marszu, a nie proszą o pozwolenie na jego zorganizowanie.

Ustawa przewiduje dwa tryby zgłaszania zgromadzenia:

- 1. tryb zwyczajny** - zgromadzenie zgłaszane jest nie wcześniej niż 30 dni kalendarzowych i nie później niż 6 dni kalendarzowych przed planowaną datą zgromadzenia.

Przykładowo: jeśli organizujemy marsz 14 maja - zgromadzenie możemy zgłosić najwcześniej 14 kwietnia, a najpóźniej 8 maja.

- 2. tryb uproszczony** - jeśli zgromadzenie nie powoduje utrudnień w ruchu drogowym i zmian w jego organizacji, zgromadzenie zgłaszane jest nie wcześniej niż 30 dni i nie później niż 2 dni kalendarzowe przed planowaną datą zgromadzenia.

Przykładowo: jeśli organizujemy marsz 14 maja, jednak jego trasa biegnie w całości przez deptak miejski i nie wymaga zmian w organizacji ruchu - zgromadzenie możemy zgłosić najwcześniej 14 kwietnia, a najpóźniej 12 maja.

3. Istnieje także tzw. **zgromadzenie spontaniczne** – odbywające się w odpowiedzi na nagłe wydarzenia, przez co dopełnienie wszystkich formalności jest niemożliwe lub wymagałoby nieproporcjonalnie dużego wysiłku. Takie zgromadzenia, jeśli zachowują zasadę pokojowości, są legalne i mają prawo się odbyć (choć reakcja władz i policji na takie zgromadzenia może być bardzo różna).

Choć marsze równości zwykle organizowane są z dużym wyprzedzeniem, Fabryka Równości w październiku 2021 roku zorganizowała spontaniczny marsz równości w odpowiedzi na projekt ustawy „Stop LGBT”, mającej na celu m.in. zakaz organizowania marszów. Zgromadzenie odbyło się bez większych zakłóceń i przy zabezpieczeniu policji.

Jeżeli zgromadzenie jest organizowane na terenie więcej niż jednej gminy, zawiadomienie powinno zostać złożone do wszystkich organów, które prowadzą odrębne postępowania.

Przykładowo: trasa marszu równości przebiega przez granicę pomiędzy gminą miejską Łódź a gminą miejską Konstantynów Łódzki. W tym przypadku zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia powinno zostać przesłane osobno do obu gmin, na tych samych zasadach.

Zawiadomienie można złożyć:

- ▶ Pisemnie (dostarczając dokumenty osobiście lub za pośrednictwem poczty);
- ▶ Elektronicznie (przez email lub profil zaufany/EPUAP);
- ▶ Ustnie do protokołu.

Nie ma tutaj lepszego lub gorszego sposobu. Wiele organizacji ma swoje strategie składania zawiadomień, które mają zabezpieczyć je przed zarezerwowaniem terminu przez inne zgłoszenia (decyduje kolejność złożenia zawiadomień) lub działają najlepiej w ich kontekście.

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia w **trybie zwykłym** powinno zawierać następujące informacje:

1. Imię i nazwisko osoby organizującej zgromadzenie, jej numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL;
2. Adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z powyższą osobą, a w przypadku, gdy osobą organizatorską zgromadzenia jest osoba prawna – jej nazwę i adres siedziby oraz imię i nazwisko osoby wnoszącej zawiadomienie, jej numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z tą osobą;
3. Imię i nazwisko osoby przewodniczącej zgromadzeniu, jej numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby

nieposiadającej numeru PESEL, adres do korespondencji, adres poczty elektronicznej i numer telefonu umożliwiające kontakt z nią;

Osoba organizatorska zgromadzenia to osoba fizyczna lub prawna, która „doprowadza” do odbycia się zgromadzenia. Natomiast osoba przewodnicząca zgromadzenia to osoba fizyczna, która prowadzi zgromadzenie i czuwa nad jego przebiegiem. W przypadku niewyznaczenia osoby przewodniczącej, jest nią jednocześnie osoba organizatorska (a jeśli jest to organizacja – osoba reprezentująca organizację).

Przykładowo, organizatorem marszów równości w Łodzi jest Stowarzyszenie Fabryka Równości, a jego osobą przewodniczącą jest zwykle jedna z osób należących do zarządu Stowarzyszenia.

- 4.** Cel zgromadzenia, w tym wskazanie spraw publicznych, których ma dotyczyć zgromadzenie;

Wskazanie celu zgromadzenia jest obligatoryjne, gdyż dzięki temu organ gminy może ocenić, czy planowane zgromadzenie nie narusza wolności pokojowego zgromadzania się, obowiązujących przepisów karnych i nie zagraża życiu lub zdrowiu osób biorących udział w zgromadzeniu, jak i osób postronnych. Jeżeli organ gminy uzna, że cele pozostają w sprzeczności z obowiązującym prawem bądź zagrażają bezpieczeństwu, może wydać decyzję o zakazie zgromadzenia. Należy liczyć się z tym, że jest to pole do potencjalnych nadużyć ze strony władz i tzw. prewencyjnych zakazów zgromadzeń.

- 5.** Datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia zgromadzenia, przewidywany czas trwania, przewidywaną liczbę osób uczestniczących oraz ewentualną trasę przejścia ze wskazaniem miejsca zakończenia zgromadzenia (w przypadku marszu);

Podanie tych informacji jest niezbędne do zapewnienia ochrony zgromadzeniu, gdyż forma zabezpieczenia marszu równości, odpowiednia organizacja ruchu oraz ilość funkcjonariuszek_szy policji uzależniona jest od wielkości zgromadzenia oraz trasy jego przejścia. Warto zauważyć, że bardzo często niemożliwym jest przewidzenie dokładnej liczby osób uczestniczących w marszu. Przyjmuje się więc, że osoba organizująca powinna podać tę liczbę w przybliżeniu, opierając się na szacowanej frekwencji.

- 6.** Informację o środkach służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia, o ile osoba organizatorska zgromadzenia je zaplanowała;

Najczęściej stosowanym środkiem pomocniczym w zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia jest wewnętrzna służba porządkowa składająca się z osób wolontariackich, uczestniczących w zgromadzeniu. Jednak zapewnienie takich środków jest nieobowiązkowe i niewymagane.

Dobrą praktyką jest dopisanie w tym miejscu “Osoba organizatorska prosi Policję/Straż Miejską o wsparcie w zabezpieczeniu zgromadzenia”.

7. Ewentualne zagrożenia, które w ocenie osoby organizatorskiej mogą pojawić się w trakcie zgromadzenia.

W tym miejscu można wpisać wszelkie sytuacje, które w ocenie osób organizatorskich mogą narazić marsz na niebezpieczeństwo – np. prowokacje grup radykalnie prawicowych, przewidywana obecność agresywnych osób lub inne prawdopodobne zdarzenia.

Do zawiadomienia w **trybie zwyczajnym** dołącza się także:

- ▶ pisemną zgodę na przyjęcie obowiązków osoby przewodniczącej zgromadzenia w przypadku jego wyznaczenia;
- ▶ zdjęcie osoby organizatorskiej zgromadzenia albo osoby przewodniczącej zgromadzenia w przypadku jej wyznaczenia.

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia w **trybie uproszczonym** powinno zawierać następujące informacje:

1. Imię i nazwisko osoby organizującej zgromadzenie, jej numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL,
2. Datę, godzinę i miejsce rozpoczęcia zgromadzenia, przewidywany czas trwania, przewidywaną liczbę osób uczestniczących oraz ewentualną trasę przejścia ze wskazaniem miejsca zakończenia zgromadzenia,
3. Ewentualne zagrożenia, które w ocenie osoby organizatorskiej mogą pojawić się w trakcie zgromadzenia

Wzór zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia znajdziecie w Narzędziowniku. Wasza gmina mogła przygotować własne formularze zgłoszenia, które prawdopodobnie znajdziecie na stronie internetowej gminy. W takim przypadku, najlepiej będzie skorzystać z przygotowanych przez gminę wzorów.

Po przesłaniu zgłoszenia, urząd gminy umieszcza informacje o zgromadzeniu w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) (<https://www.gov.pl/web/bip>). Niewywiązanie się z tego obowiązku przez gminę nie blokuje organizacji zgromadzenia. Dodatkowo w przypadku trybu zwyczajnego - wydaje osobie przewodniczącej identyfikator.

Pierwszeństwo wyboru miejsca i czasu zgromadzenia

Sytuacja, gdy dwa różne zgromadzenia są zaplanowane w tym samym czasie i miejscu może być dużą przeszkodą. Przepisy ustawy stanowią, że jeśli nie jest możliwe ich równoczesne odbycie się w taki sposób, aby przebieg zgłoszonych zgromadzeń nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, to o pierwszeństwie zgromadzenia decyduje kolejność wniesienia poprawnych zawiadomień.

Jest to o tyle ważne, że jednym ze sposobów skutecznego blokowania marszów równości przez nieprzychylnie nam osoby jest masowe zgłaszanie innych zgromadzeń wokół trasy marszu. Z tego względu dokładna data i trasa

marszu to cenne informacje, których nie powinniśmy przedwcześnie publikować. Niestety, w tej sytuacji kto pierwszy, ten lepszy, gdyż nie ma narzędzi pociągania do odpowiedzialności osób zgłaszających w ten sposób serię zgromadzeń, nawet jeśli żadne z nich się rzeczywiście nie odbyło.

Prawa i obowiązki przy organizacji zgromadzeń⁵

Organizując marsz równości lub uczestnicząc w nim masz swoje prawa, jak i obowiązki.

Osoba uczestnicząca ma prawo:

1. Posiadać transparenty, wznosić okrzyki, śpiewać, być głośno i zakłócać spokój (bez nawoływania do przemocy i nienawiści, stosowania ich lub niszczenia mienia);
2. Nagrywać i fotografować, w tym funkcjonariuszy_szki policji;
3. Zakrywać twarz;
4. Odmówić przyjęcia mandatu;
5. Złożyć zażalenie na czynności funkcjonariusza_szki policji.

Osoba uczestnicząca ma obowiązek:

1. Wykonywać polecenia osoby organizatorskiej/przewodniczącej zgromadzenia oraz policji;
2. Pozwolić się wylegitymować policji;
3. Opuścić zgromadzenie po jego rozwiązaniu.

Osoba uczestnicząca nie może:

1. Mieć ze sobą broni, materiałów wybuchowych lub innych niebezpiecznych narzędzi;
2. Spożywać alkoholu i zażywać narkotyków;
3. Grozić, znieważać lub naruszać nietykalność funkcjonariuszy_ek;
4. Uniemożliwiać przebieg innych zgromadzeń.

Osoba przewodnicząca zgromadzeniu ma prawo:

1. Wydawać polecenia innym osobom;
2. Usuwać ze zgromadzenia osoby, jeśli zachowują się w sposób niewłaściwy lub niebezpieczny;
3. Prosić o wsparcie Policję.

Osoba przewodnicząca zgromadzeniu ma obowiązek:

1. Kierować i nadzorować przebieg zgromadzenia;
2. Zapewnić przebieg zgromadzenia w sposób zgodny z prawem;
3. Pozostać w kontakcie z Policją lub osobami przedstawicielskimi gminy;
4. Zawiazać oraz rozwiązać zgromadzenie;
5. Być wizualnie rozpoznawalna (np. poprzez identyfikator lub kamizelkę odblaskową).

⁵ Na podstawie "Przewodnik po podstawowych prawach i obowiązkach uczestników zgromadzeń publicznych" Stowarzyszenie Amnesty International, 2019.

Dopełnienie rozwiązania zgromadzenia jest często szczególnie wymagane przez Policję. Formalnie wszystko, co dzieje się po rozwiązaniu zgromadzenia, nie jest już zgromadzeniem i nie podlega ochronie jako zgromadzenie. Przypadek zawiązania się spontanicznego zgromadzenia zaraz po rozwiązaniu innego jest kontrowersyjny i raczej nieprzewidziany przez prawo.

Policja ma prawo:

1. Wydawać polecenia;
2. Wylegitymować;
3. Ukarać mandatem do 500 zł;
4. Zatrzymać;
5. Poddać kontroli osobistej;
6. Używać siły fizycznej i innych środków przymusu;
7. Rejestrować przebieg zgromadzenia;
8. Zwrócić się z prośbą do przedstawiciela gminy o rozwiązanie zgromadzenia, jeśli zajdą ku temu odpowiednie przesłanki;
9. Rozwiązać zgromadzenie samodzielnie w przypadku zgromadzenia spontanicznego.

Obowiązuje zasada konieczności i proporcjonalności w czynnościach Policji – działania muszą być uzasadnione oraz odpowiednie w rodzaju i intensywności, w zależności od sytuacji.

Policjant_ka ma obowiązek:

1. Podać swój stopień oraz imię i nazwisko tak, by można było je zanotować;
2. Podać podstawę prawną i przyczynę czynności;
3. Poinformować o prawie do złożenia zażalenia.

Osoba przedstawicielska gminy ma prawo:

1. Rozwiązać zgromadzenie, jeżeli znajdą się ku temu przesłanki, np. zgromadzenie przestanie być pokojowe lub zagraża zdrowiu, a osoba przewodnicząca nie reaguje.

Kontakt z Policją

Osoba organizująca marsz równości musi być przygotowana do stawienia się w komendzie Policji w celu omówienia kwestii bezpieczeństwa zgromadzenia, w szczególności spraw dotyczących:

- ▶ Zagrożeń ze strony zorganizowanych grup przeciwnych marszowi równości;
- ▶ Podlegających specjalnej ochronie osób uczestniczących w marszu równości (osoby z legitymacją poselską, senatorską, bądź funkcją dyplomatyczną);
- ▶ Praktycznego planowania przebiegu marszu równości (ewentualnych przystanków, podziału ról w trakcie zgromadzenia);
- ▶ Miejsca i czasu trwania ewentualnej imprezy pomarszowej.

Obserwujemy różne zachowania policji przy organizacji marszu. Czasami policja jest proaktywna i sama wychodzi z inicjatywą spotkania z osobami organizatorskimi, a czasem z policją spotykamy się dopiero na samym marszu. Z naszego doświadczenia kontakty z policją wymagają wzajemnego "oswojenia" się ze sobą.

W Łodzi przed marszem odbywa się krótka, rutynowa odprawa z osobą dowodzącą zabezpieczeniem zgromadzenia, gdzie omawiamy najważniejsze dla nas kwestie bezpieczeństwa, spodziewane kontrmanifestacje i wymieniamy się bezpośrednimi kontaktami. Jest to dla nas ważne, również ze względów wizerunkowych - jest to wypracowany przez lata model współpracy, budujący pewien rodzaj zaufania, łagodzący różnice i obalający stereotypy. Jesteśmy także w stałym kontakcie z osobą przedstawicielską miasta, która również bierze udział w spotkaniu.

Zakaz zgromadzenia

Z ustawy wynika, że w przypadku zaistnienia określonych przesłanek organ gminy jest zobowiązany zakazać takiego zgromadzenia. Decyzja ta zaczyna obowiązywać z chwilą jej wydania, a nie doręczenia do osoby organizującej zgromadzenie. Taka decyzja musi zostać wydana nie później niż na 96 godzin przed rozpoczęciem planowanego zgromadzenia. W orzecznictwie podkreśla się, że ograniczanie wolności zgromadzeń powinno stanowić absolutny wyjątek, a każdy zakaz zorganizowania zgromadzenia publicznego musi zostać uzasadniony przesłankami określonymi w art. 14 ustawy w sposób niebudzący wątpliwości.

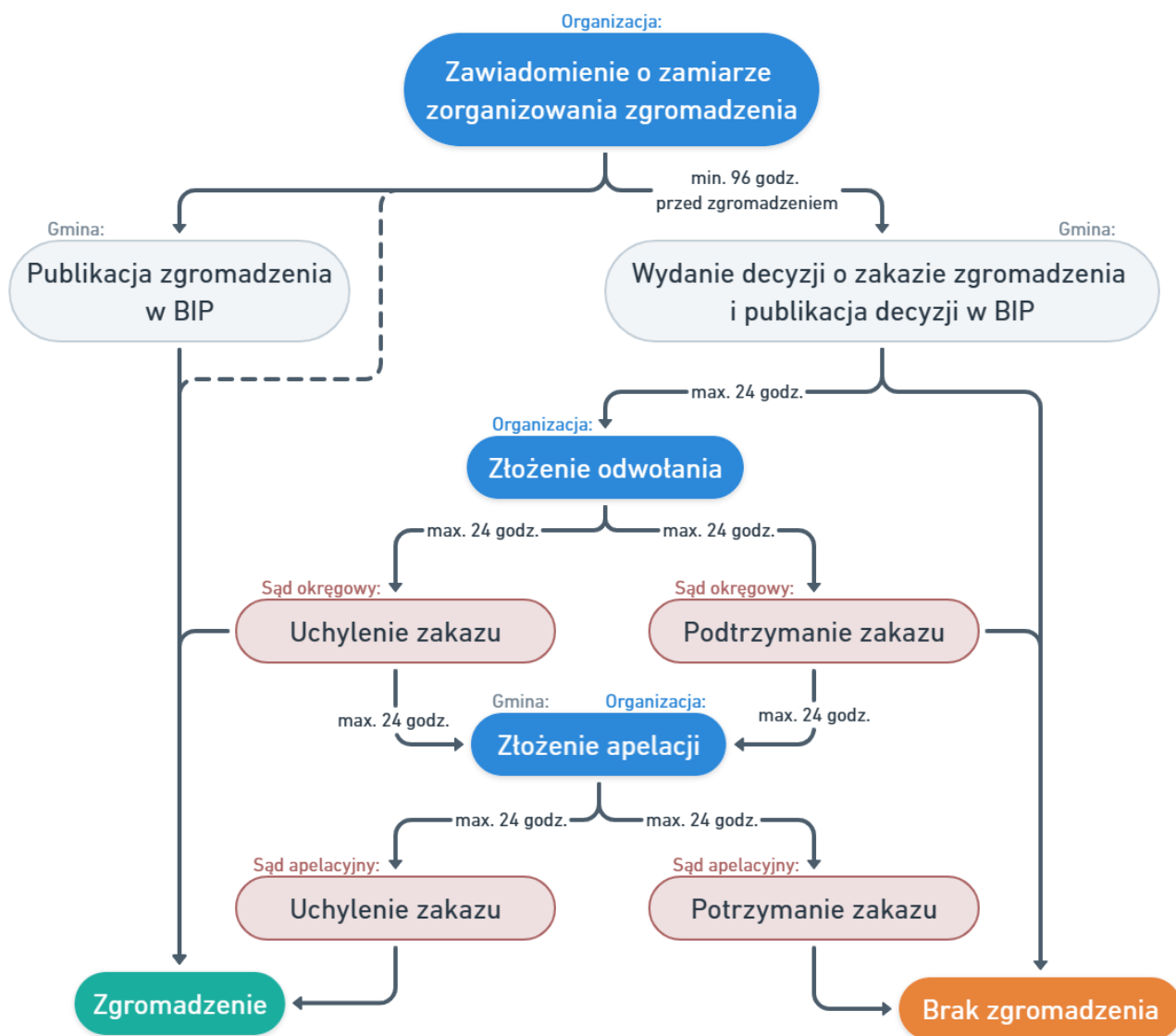
Prof. Adam Bodnar, były Rzecznik Praw Obywatelskich, podkreślał, że władze samorządowe nie mogą ograniczać wolności zgromadzeń powołując się wyłącznie na własne przypuszczenia dot. wystąpienia sytuacji przemocowych w trakcie zgromadzenia. Każda osoba zamierzająca zorganizować pokojową demonstrację ma do tego konstytucyjne prawo. Nieskonkretyzowana ewentualność użycia przemocy nie stanowi wystarczającej przesłanki do odebrania tego prawa.

Zgodnie z art. 15 ustawy, organ gminy po wydaniu decyzji o zakazie zgromadzenia udostępnia niezwłocznie tę decyzję na stronie Biuletynu Informacji Publicznej i przekazuje ją osobie organizującej zgromadzenie za pomocą środków komunikacji elektronicznej wraz z informacją o jej udostępnieniu. Jednocześnie organ gminy przekazuje decyzję o zakazie zgromadzenia wraz z aktami sprawy właściwemu sądowi okręgowemu. Decyzję o zakazie zgromadzenia uważa się za doręczoną z chwilą udostępnienia jej w BIP.

Osoba organizująca zgromadzenie może odwołać się od tej decyzji bezpośrednio do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w ciągu 24 godzin od czasu udostępnienia decyzji w BIP. Przepisy nie określają, w jakiej formie wniesione może być odwołanie, natomiast analizując przepisy Ustawy można wnioskować, że odwołanie nie może być elektroniczne - musi być pisemne.

Rozpatrzenie przez sąd odwołania odbywa się w tzw. postępowaniu nieprocesowym i powinno nastąpić nie później niż 24 godziny od jego wniesienia. Następnie sąd zobowiązany jest do niezwłocznego doręczenia wydanego przez siebie postanowienia stronom postępowania wraz z jego uzasadnieniem. Ponadto, jeśli w postanowieniu zostało uwzględnione odwołanie od decyzji dot. zakazu organizacji zgromadzenia publicznego, posiada ono natychmiastową moc wykonawczą. Każda ze stron postępowania ma możliwość zaskarżenia treści do sądu apelacyjnego w trybie zażalenia w terminie 24 godzin od chwili jego wydania. Sąd apelacyjny na jego rozpoznanie ma kolejną dobę.

Jeśli zakaz został wydany prewencyjnie (tzn. jedynie na podstawie przypuszczeń dot. niepokojowego charakteru) lub narusza wolność zgromadzeń i słowa, polskie sądy z reguły unieważniają takie zakazy.

Rysunek. Uproszczony schemat postępowania przy zgłaszaniu zgromadzenia publicznego.

Kontrdemonstracje

Organizując marsz równości musimy liczyć się z tym, że możemy spotkać osoby, którym prawa człowieka, a w szczególności prawa osób LGBTQ+, nie są bliskie. Zwykle podczas marszu możemy natknąć się na tzw. kontry, czyli kontrdemonstracje - zgromadzenia stojące w opozycji do celu lub wartości innego zgromadzenia, w związku którym są organizowane. Korzystając z wolności zgromadzeń i wolności słowa musimy pamiętać, że nie tylko my możemy z nich korzystać, więc inne osoby mogą nam to utrudniać lub mogą wyrazić odmienne zdanie. Jest to jedna z zasad demokratycznego państwa prawa. Nie oznacza to jednak, że kontrmanifestacje są specjalnie uprzywilejowane i mogą zablokować przejście marszu. Według prawa są to zgromadzenia publiczne jak każde inne i podlegają tym samym przepisom.

Według standardów międzynarodowych:

- ▶ Kontrdemonstracje mogą się odbywać i państwa mają obowiązek to maksymalnie umożliwić.
- ▶ Zakaz kontrdemonstracji może zostać wydany (na tych samych zasad, które opisywaliśmy wyżej) jedynie w przypadku realnego i poważnego zagrożenia bezpieczeństwa - niepokojowy cel, wysokie prawdopodobieństwo użycia przemocy itp. Zagrożenie "agresywnej" kontrdemonstracji lub zbieżność czasu i miejsca nie powinny być wystarczające do zakazu.
- ▶ Oba zgromadzenia (marsz równości i kontra) powinny być w zasięgu wzroku i słuchu (max. 100 m), by mogły wzajemnie wymieniać się swoimi stanowiskami. Zasadne jest fizyczne oddzielenie zgromadzeń dla bezpieczeństwa np. przez szpaler policji lub metalowe barierki, jednak niedopuszczenie zgromadzeń do siebie i oddzielenie ich np. wozami policyjnymi, które będą utrudniać "widzenie i słyszenie się" może być uznane za naruszenie.

W Polsce niestety jakość wolności zgromadzeń różni się od powyższych standardów i odbiega od tych zasad. Tak, jak pisaliśmy wyżej, ustawa przewiduje sytuację, gdy dwa zgromadzenia są zgłoszone w tym samym czasie i miejscu. Wtedy władze powinny dążyć do umożliwienia odbycia się obu zgromadzeń (np. w postaci prowadzenia mediacji między osobami organizatorskimi) i zakazać kontry jedynie w przypadku braku możliwości pogodzenia ich ze sobą i wysokiego ryzyka niebezpieczeństwa.

W rzeczywistości jednak powszechną praktyką jest fizyczne oddzielenie od siebie obu zgromadzeń (często uniemożliwiając pozostawanie w zasięgu wzroku i słuchu) lub trzymanie osób kontrdemonstrujących w tzw. kotle.

Musimy więc liczyć się z tym, że jeśli kontrdemonstracja zostanie zgłoszona, istnieje duże prawdopodobieństwo, że się odbędzie. Pomimo tego, musi zachować charakter pokojowy - jeśli go straci, powinna zostać natychmiast rozwiązana (tym samym tracąc ochronę jako zgromadzenie), a Policja może użyć środków przymusu bezpośredniego (siły).

Kontrdemonstracja nie może:

- ▶ Stosować przemoc wobec zgromadzenia np. rzucać kamieniami lub racami, bić, szarpać lub naruszać nietykalność osobistą osób uczestniczących w marszu.
- ▶ Stosować mowy nienawiści lub kierować gróźb w stosunku do osób uczestniczących w marszu.
- ▶ Utrudniać odbycie się zgromadzenia np. poprzez blokowanie trasy.

Jednak, aby zaistniały przesłanki do rozwiązania kontrdemonstracji, powyższe sytuacje muszą być powszechne - stosowane przez większość osób i pozostające bez reakcji lub próby uzyskania kontroli ze strony osoby przewodniczącej.

Kontrdemonstracja może:

- ▶ Być głośna, hałaśliwa i zagłuszać marsz np. poprzez wznoszenie głośnych okrzyków lub używanie sprzętu nagłośnieniowego.
- ▶ Kierować do marszu nieprzyjemne i obraźliwe wypowiedzi (o ile nie mają znamion mowy nienawiści lub gróźb).

Musimy więc liczyć się z tym, że kontrdemonstracje mogą być uciążliwym i nieprzyjemnym (zwłaszcza psychicznie) doświadczeniem, jednak trzeba pogodzić się z ich istnieniem. Często także my organizujemy kontrmanifestacje i wtedy mają zastosowanie te same zasady. Zadaniem władz jest ochrona organizowanego przez nas marszu oraz osób biorących w nim udział, dlatego sprawna współpraca z policją jest tutaj kluczowa.

O potencjalnych kontrach możecie się dowiedzieć z wyprzedzeniem sprawdzając informacje w BIP, choć kontrdemonstracje mogą odbyć się także spontanicznie.

Pojazdy na zgromadzeniu

Podczas marszu może zajść potrzeba posłużenia się samochodem lub innym pojazdem, który będzie jechał w kolumnie pochodu, np. do nagłośnienia, transportu rzeczy lub jako platforma. Czasem jednak ich użycie nie jest jasne lub budzi kontrowersje.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 2006 r., zgromadzenia publiczne zawieszają stosowanie Ustawy prawo o ruchu drogowym, stąd pojazdy poruszające się w ramach marszu równości (od czasu jego zawiązania do jego rozwiązania) nie podlegają jej przepisom (oczywiście z wyjątkiem zasad uprawnienia do kierowania pojazdami). Czasem władze lub służby próbują narzucić dodatkowe wymagania co do przejazdu osób na pojazdach w czasie zgromadzenia lub zakazują ich całkowicie, nie mają jednak racji. O zamiarze użycia pojazdu podczas zgromadzenia warto powiadomić Policję lub urząd gminy, jednak nie jest to konieczne.

Zawsze należy pamiętać o istotnych ograniczeniach infrastrukturalnych zwłaszcza przy doborze pojazdów platformowych, np. nisko zawieszona sieć trakcji tramwajowej, wysokość tuneli, ograniczona nośność mostów itp.

Wszelkie sprzęty i ozdoby na pojazdach muszą być solidnie przymocowane i nie wystawać znacząco poza obrys pojazdu.

Ze względów bezpieczeństwa, pojazdy powinny być z każdej strony oddzielone sznurkiem albo taśmą od osób uczestniczących w marszu, by zapewnić min. 2 m odstępu i zapobiec wtargnięciu pod pojazd. Prędkość poruszania się pojazdu musi być dostosowana do warunków i nie powinna przekraczać 5 km/godz.

4. Przygotowania do marszu

Organizacja marszu równości wymaga systematycznej pracy i strategicznego planowania, które zwykle zaczynają się na długo przed datą marszu. Niektóre organizacje, jak Wolontariat Równości, przygotowują się do następnego marszu (Parady) przez cały rok, inne poświęcają na to kilka miesięcy. Udowodniłyśmy_liśmy także, że w razie potrzeby marsz równości można zorganizować spontanicznie w ciągu dwóch dni. Polecamy jednak zacząć przygotowania do marszu odpowiednio wcześniej, by równomiernie rozłożyć pracę i nie zostawiać najważniejszych zadań na sam koniec oraz by uniknąć przepracowania lub wypalenia.

Plan marszu

Zacznijcie od ogólnego spotkania z osobami, z którymi chcecie zorganizować marsz. Na tym etapie nie musi to być cały zespół - osoby wolontariackie lub inne wspierające osoby mogą dołączyć do Was na późniejszych etapach - lecz grupa, która będzie ściśle pracować nad marszem. Zadbajcie o wygodną przestrzeń, gdzie będziecie móc swobodnie i otwarcie porozmawiać. Na pierwszych spotkaniach organizacyjnych przemyślcie ogólny plan marszu, czyli to, jak chcecie, żeby on wyglądał. Poniżej przykładowe zagadnienia, które warto przemyśleć:

- ▶ **Termin** - w Polsce sezon marszowy zaczyna się wczesną wiosną i kończy jesienią, z kumulacyjnym okresem pomiędzy majem a sierpniem, a to z uwagi na czerwiec - miesiąc dumy. Wybierzcie dzień, który będzie wolny od pracy, lecz nie w trakcie lub bezpośrednio obok świąt (mniej osób na marszu ze względu na wyjazdy) - najlepszy będzie weekend. Choć z roku na rok staje się to coraz trudniejsze, staramy się, by różne marsze równości nie odbywały się tego samego dnia. Warto sprawdzić wcześniej daty marszy w innych miejscowościach, jeśli są już opublikowane. Daty marszy w Polsce zwykle są znane Koalicji Miast Maszerujących⁶ z dużym wyprzedzeniem, aby ułatwić organizację - możecie skontaktować się z Koalicją by uniknąć pokrycia (są to informacje "ściśle tajne" i nie wolno ich przekazywać dalej). Czas

⁶ Więcej o Koalicji przeczytasz w rozdziale [2. Koalicja Miast Maszerujących](#).

rozpoczęcia sugerujemy w godzinach okołopołudniowych do wczesno-popołudniowych.

- ▶ **Miejsce (trasa)** - to jeden z najważniejszych i strategicznych elementów. Trasa marszu może zaważyć nad powodzeniem dalszych etapów, dlatego jej wybór trzeba dobrze przemyśleć. Zastanówcie się nad:
 - ▶ **Punktem startowym** - gdzie zacznie się marsz i z jakiego miejsca ruszy. Wybierzcie miejsce, które jest łatwo dostępne i rozpoznawalne, gdzie zmieści się dużo osób i które będzie bezpieczne. Świetnie nadają się do tego place lub rynki miejskie. Ważne jest by był to teren miejski - na terenie prywatnym potrzebna jest dodatkowa pisemna zgoda osoby właścicielskiej lub administratorskiej.
 - ▶ **Punkt końcowy** - podobnie jak w przypadku punktu startowego. Może to być nawet to samo miejsce.
 - ▶ **Trasa przejścia** - w tym przypadku długość trasy ma znaczenie. Zbyt długa trasa będzie męcząca i wymagająca. Zbyt krótka może być niezadowolająca dla osób uczestniczących. Sugerujemy długość od 2 do 5 km. Sama trasa nie powinna też być zbyt skomplikowana - unikajcie skręcania w małe uliczki, przechodzenia przez parki i skwery lub rzędy przystanków, remonty drogowe czy inne miejsce utrudniające ruch. Ważnym elementem będą pewnie walory estetyczne, lecz zadbajcie przede wszystkim o bezpieczeństwo i dostępność trasy^{7,8}.
- ▶ **Plan ramowy** - czyli to, jak ogólnie chcecie by wyglądał marsz. Od czego się zacznie? Czy będziecie wygłaszać przemówienia? Czy w czasie przemarszu będzie działało się coś dodatkowego? Spróbujcie wypisać w kolejności chronologicznej wszystkie czynności, jakie powinny się zadziać na marszu od momentu przybycia na miejsce. Na tym etapie może być to bardzo ogólne, a dopiero na dalszych etapach organizacji będziecie dodawać i zmieniać kolejne punkty. Taki plan pozwoli Wam zachować porządek i poczucie kontroli nad wydarzeniem.

Materiały i sprzęt

Gromadzenie rzeczy potrzebnych na marsz polecamy zacząć tak wcześnie, jak to jest możliwe, by oszczędzić sobie stresu bezpośrednio przed marszem. To, czego będziecie potrzebować, jest uzależnione od planu wydarzenia oraz waszego budżetu. Poniżej przedstawiamy przykładową listę rzeczy, o które warto zadbać organizując marsz równości:

- ▶ Środki ochrony osobistej i bezpieczeństwa
 - ▶ Kamizelki lub opaski odblaskowe dla osób wolontariackich.
 - ▶ Apteczki - zestaw pierwszej pomocy.
 - ▶ Identyfikatory dla osób wolontariackich.

⁷ Więcej o bezpieczeństwie przeczytasz w rozdziale [8. Reagowanie kryzysowe i bezpieczeństwo](#).

⁸ Więcej o dostępności trasy przeczytasz w rozdziale [7. Równość na marszu równości](#).

- ▶ Materiały aktywistyczne
 - ▶ Banery i transparenty.
 - ▶ Flagi i kijki do flag.
 - ▶ Krzykaczki (megafony).
- ▶ Nagłośnienie
 - ▶ Mikrofony.
 - ▶ Głośniki (opcja przenośnych głośników bez potrzeby dodatkowego zasilania zewnętrznego).
 - ▶ Źródło prądu (agregat, podłączenie do sieci lub akumulator).
- ▶ Promocja
 - ▶ Wlepki.
 - ▶ Przypinki.
 - ▶ inne materiały promocyjne.

Formalności

Organizacja marszu wiąże się także z pewnymi formalnościami, które trzeba dopełnić by wszystko odbyło się prawidłowo.

1. Zgłoszenie zgromadzenia do urzędu gminy⁹.
2. Podpisanie umów wolontariackich oraz wykupienie ubezpieczenia¹⁰.
3. **Wykupienie licencji ZAiKS** - jeśli odtwarzamy muzykę - zgodnie z prawem, by móc publicznie odtwarzać muzykę na wydarzeniu takim jak marsz równości, należy wykupić jednorazową licencję od Stowarzyszenia Autorów ZAiKS¹¹.

W przypadku organizacji wydarzenia wspierającego¹² np. stoisk organizacji pozarządowych należy uzyskać wcześniej **zgody Zarządu Dróg i Transportu**, o ile wydarzenie ma odbywać się w przestrzeni miejskiej np. na placu lub chodniku albo **Zarządu Zieleni Miejskiej** w przypadku parków (w mniejszych miastach może to być Wydział Środowiska urzędu gminy).

⁹ Więcej o zgłaszaniu zgromadzeń przeczytasz w rozdziale [3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne](#).

¹⁰ Więcej o formalnościach przy organizacji wolontariatu przeczytasz w podrozdziale [Umowa wolontariacka i formalności](#).

¹¹ Więcej informacji na <https://zaiks.org.pl/licencje/uzyskaj-licencje>

¹² Więcej o wydarzeniach przeczytasz w rozdziale [6. Wydarzenia towarzyszące](#).

5. Wolontariat

Odpowiedni zespół przy organizacji marszu to podstawa. Bez niego wykonanie wielu zadań, od drobiazgów po strategiczne czynności, byłoby znacznie utrudnione, jeśli nie niemożliwe. Bez względu na rozmiar, miejsce i plan naszego wydarzenia, warto zgromadzić osoby, które mogą wam w tym pomóc. Strategie grup organizujących marsze są różne. Jedne organizują je w swoim własnym zespole osób należących do organizacji, inne korzystają z pomocy osób "z zewnątrz", prowadząc nabór do wolontariatu. To, jaką strategię obierzecie wy, zależy od wielkości waszego obecnego zespołu, planów organizacji samego marszu oraz waszych zasobów i umiejętności.

Zalety wolontariatu marszowego:

- ▶ Więcej osób do realizacji zadań, mniejsze obciążenie pojedynczych osób.
- ▶ Możliwość "zatrzymania" osób i zasobów w organizacji i jej rozwój.
- ▶ Rozszerzenie sieci kontaktów aktywistycznych.
- ▶ Nadanie sprawczości lokalnej społeczności.
- ▶ Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Trudności przy wolontariacie marszowym:

- ▶ Konieczność formalizacji współpracy przez umowę wolontariacką (nie dotyczy grup nieformalnych).
- ▶ Wdrożenie i przeszkolenie nowych osób.
- ▶ Organizacja logistyki, komunikacji i podziału zadań.
- ▶ Kwestie zaufania i posiadania odpowiednich kompetencji.

Nie ma tutaj złotej zasady lub dobrej i złej strategii. Wybierzcie taką opcję, która odpowiada waszym potrzebom, możliwościom i oczekiwaniom. W dalszej części rozdziału skupimy się na tym, jak zorganizować Wasz zespół osób wolontariackich.

Kim jest osoba wolontariacka?

Wolontariat w Polsce jest regulowany przez Ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Według niej osoba wolontariacka to osoba

fizyczna, która nieodpłatnie wykonuje czynności na korzyść m.in. stowarzyszeń lub fundacji i posiada do tego niezbędne umiejętności.

W praktyce, jest to każda osoba, która działa w organizacji i wykonuje pracę (podejmuje się zadań) na jej rzecz. Wolontariat może dotyczyć konkretnego przedsięwzięcia, projektu lub wydarzenia, albo dotyczyć całości działalności organizacji. Wedle tej zasady każda osoba działająca w organizacji jest *de facto* osobą wolontariacką. **Według ustawy, jeśli okres świadczeń wykonywanych przez osobę wolontariacką trwa dłużej niż 30 dni, porozumienie o wolontariacie powinno zostać sporządzone na piśmie.** Dotyczy to także osób członkowskich stowarzyszenia lub fundacji.

Umowa wolontariacka i formalności

Umowa wolontariacka (lub porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontariackich) to umowa cywilnoprawna, która reguluje stosunek pomiędzy osobą wykonującą świadczenia na rzecz korzystającego (organizacji). Powinna zostać sporządzona na piśmie w dwóch egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Choć ustawa wymaga, by taka umowa była sporządzona dopiero jeżeli świadczenia trwają dłużej niż 30 dni, sugerujemy by sporządzać taką umowę nawet jeśli trwają one krócej - np. kilka tygodni przy organizacji marszu lub na dzień, w którym odbywa się marsz. Jest to pomocne przy ubezpieczeniu osób lub w jakiegokolwiek innej sytuacji, gdy trzeba udowodnić, że dana osoba faktycznie jest osobą wolontariacką.

UWAGA! Stowarzyszenia zwykłe i grupy nieformalne nie mogą podpisywać umów wolontariackich ze względu na brak osobowości prawnej. W tej sytuacji konieczna jest formalizacja działalności lub organizacja marszu i wolontariatu nieformalnie.

Obowiązki organizacji w kwestii wolontariatu:

- ▶ przeszkolić osobę w zakresie BHP.
- ▶ poinformować osobę o przysługujących jej prawach i obowiązkach oraz udzielić jej dostępu do tych informacji np. w postaci regulaminu;
- ▶ dostarczyć wszystkie niezbędne materiały do wykonywania zadań;
- ▶ zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pracy;
- ▶ na żądanie osoby zwrócić koszty, które osoba poniosła w związku z wykonywanym świadczeniem;
- ▶ na żądanie osoby wystawić zaświadczenie i opinię o wolontariacie.

Osoba wolontariacka powinna też zostać objęta ubezpieczeniem NNW. w zależności od długości trwania umowy ubezpieczenie jest:

- ▶ na czas określony, do 30 dni - na koszt organizacji;
- ▶ na czas określony, dłuższy niż 30 dni - na koszt Skarbu Państwa na mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach;

- ▶ na czas nieokreślony - do 30 dni na koszt organizacji, następnie koszt pokrywany jest ze Skarbu Państwa.

Aby objąć osoby wolontariackie ubezpieczeniem, skontaktujcie się z wybraną agencją, która dobierze wam odpowiednią ofertę.

Wzór umowy wolontariackiej znajdziesz w Narzędziowniku.

Pozyskiwanie osób wolontariackich i organizacja zadań

Jest wiele sposobów na znalezienie osób do grupy wolontariackiej. Może się to odbyć przez organizację rekrutacji lub spotkania otwartego, wyszukiwanie konkretnych osób przez sieci kontaktów albo zachęcenie do współpracy osób z innej organizacji. Bez względu na to, jaki sposób wybierze, zalecamy zrobić to odpowiednio wcześniej, by móc zintegrować się z nowymi osobami, ustalić zasady pracy i komunikacji oraz omówić wszystkie kwestie, które mogą być ważne dla nowych osób zanim ruszycie w wir przygotowań do marszu.

- 1. Spotkanie otwarte** – zorganizujcie spotkanie, na które zaprosicie osoby zainteresowane wsparciem was w organizacji marszu. Możecie udostępnić wiadomość z terminem i miejscem spotkania na swoich mediach społecznościowych. Spotkanie powinno mieć charakter informacyjny. Wyjaśnijcie na nim kim jesteście i jaki jest wasz cel oraz jakie są wasze oczekiwania względem przyszłych osób wolontariackich – na czym polegałoby ich zaangażowanie. Takie spotkanie nie powinno mieć formalnej atmosfery, a raczej charakteryzować się luźną rozmową. Być może dobrym pomysłem będzie spotkanie w waszej ulubionej kawiarni lub na świeżym powietrzu niż w zwykłym miejscu spotkań?
- 2. Rekrutacja** – udostępniście ogłoszenie, w którym poinformujecie o poszukiwaniu osób wolontariackich. Możecie w nim podać wymagane przez was cechy lub umiejętności – profil osoby wolontariackiej, której potrzebujecie. Możecie następnie spotkać się ze zgłoszonymi osobami twarzą w twarz lub ze wszystkimi na raz, by przedstawić więcej szczegółów, a następnie wybrać te osoby, które najbardziej wam odpowiadają według ustalonych przez was kryteriów selekcji. Najlepiej będzie się spotkać w miejscu ustronnym, umożliwiającym swobodną rozmowę.
- 3. Sieć znajomości** – zaprosicie do współpracy osoby, które znacie – osoby działające w innych organizacjach, prywatnych znajomych lub inne osoby znane z waszej aktywistycznej sieci. W ten sposób będziecie mogli ograniczyć nadzór nad osobami i przeznaczyć tę energię na inną przestrzeń.

Poniżej znajdziecie kilka pomysłów, które mogą was zainspirować:

- ▶ Publikacja krótkiego filmiku, w którym opowiadacie swoją historię i marzenie zorganizowania marszu w waszej miejscowości.

- ▶ Rozwieszenie plakatu zachęcającego do włączenia się w przygotowania marszu w często odwiedzanych przez was miejscach.
- ▶ Umówienie się na rozmowę w radio, podczas której zapowiecie marsz równości i zachęcicie do dołączenia do waszego zespołu.
- ▶ Rozesłanie maili do organizacji i grup działających w waszej miejscowości i połączenie sił.
- ▶ Napisanie postu na grupie na jednym z portali społecznościowych, w którym ogłosicie zbieranie zespołu do organizacji marszu.

Lista przykładowych zadań dla osób wolontariackich:

- ▶ Udział w tzw. straży marszu,
- ▶ Koordynacja i nadzór nad strefą ciszy,
- ▶ Rozwieszanie plakatów oraz rozdawanie ulotek i materiałów promocyjnych przed i w trakcie marszu,
- ▶ Udzielanie informacji i pomocy osobom uczestniczącym w marszu,
- ▶ Zbieranie wpłat do skarbon-puszek,
- ▶ Pomoc w transporcie i przenoszeniu rzeczy,
- ▶ Dekoracja platformy, przygotowanie banerów, noszenie banerów lub flag organizacji
- ▶ Prowadzenie mediów społecznościowych lub tworzenie grafik,
- ▶ Przygotowywanie not prasowych, tekstów przemówień itp.,
- ▶ Zaproszenie innych organizacji i gości_ń.

6. Wydarzenia towarzyszące

Dobrym uzupełnieniem marszów równości są wydarzenia, które bezpośrednio do niego nawiązują. Pomagają one w promocji i są okazją do zebrania pieniędzy, ale również pozwolą lokalnej społeczności nawiązać z wami bezpośredni kontakt. Wydarzenia towarzyszące stanowią dodatek do głównego wydarzenia, są jego zapowiedzią, uzupełnieniem lub przedłużeniem. Przykładami są Poznań Pride Week oraz Łódzki Maraton Równości - serie spotkań, warsztatów, prelekcji itp. o tematyce queerowej, które odbywają się w dniach bezpośrednio przed głównym, kulminacyjnym wydarzeniem – marszem równości. Inną kategorią wydarzeń towarzyszących będą wydarzenia, które odbywają się tego samego dnia, co marsz, np. tzw. wioska organizacji pozarządowych lub after party.

Wydarzenia wspierające

Podczas marszu często nie mamy okazji przekazać wszystkiego, co chcemy lub poruszyć wszystkie ważne dla nas zagadnienia, ze względu na specyficzną formę tego wydarzenia i ograniczony czas. Wsparcie dla marszu równości w realizacji jego celów mogą zapewnić oddzielne wydarzenia o charakterze edukacyjnym, promocyjnym lub rozrywkowym. Mogą one dostarczać informacji o waszej organizacji i marszu, pogłębiać wiedzę i umiejętności w tematach nawiązujących do waszych wartości, tworzyć społeczność obywatelską, być wsparciem dla grup mniejszościowych, być po prostu okazją do spotkań towarzyskich lub mieszanką ich wszystkich. Najlepiej, by takie wydarzenia nie były znacząco oddalone w czasie od daty samego marszu, by podtrzymać zainteresowanie i związek z nim. Przykładem mogą być:

- ▮ **Warsztaty edukacyjne** np. z zakresu antydyskryminacji, na którym osoby uczestniczące będą miały okazję dowiedzieć się czym są stereotypy i uprzedzenia, jak działa dyskryminacja oraz będą mogły popracować nad swoimi postawami.
- ▮ **Dyskusja lub rozmawialnia** – zaproszenie osoby prelegentki do rozmowy z publicznością, która przybliży wybrany przez was temat i odpowie na pytania lokalnej społeczności. Takie wydarzenie może dotyczyć głównego hasła marszu lub problematyki, która jest szczególnie

ważna w waszym kontekście. Możecie w to także włączyć projekcję filmu.

- ▶ **Żywa Biblioteka**, na której osoby uczestniczące będą miały szansę porozmawiać twarzą w twarz z osobami należącymi do różnych marginalizowanych grup społecznych, pogłębić o nich swoją wiedzę lub zmierzyć się ze swoimi uprzedzeniami¹³.
- ▶ **Benefit lub piknik**, podczas którego zbierzecie pieniądze i dacie się poznać lokalnej społeczności np. przy kuchni społecznej.
- ▶ **Akcja fotograficzna**, podczas której osoby będą mogły zrobić sobie zdjęcie z napisem „Idę na Marsz Równości” i w ten sposób promować wasze wydarzenie.

Wydarzenia publiczne, powinny odbywać się popularnych oraz bezpiecznych miejscach, w godzinach popołudniowo-wieczornych tak, aby dotrzeć do największej liczby osób, które chcą was poznać i przyjdą na wydarzenie. Warto na nie zabrać materiały promocyjne – wlepki, przypinki, bransoletki, ulotki itp., które zwiększą waszą widoczność i rozpoznawalność. Możecie też pomyśleć o wzięciu ze sobą flag, jeśli uważacie, że będzie to dla was bezpieczne. Zwykle taka forma wydarzenia będzie zgromadzeniem publicznym¹⁴.

O ile w przestrzeni publicznej nie jesteście w stanie przewidzieć wielu rzeczy, to lokale są miejscem, nad którym możecie mieć większą kontrolę. Lokale dają przewagę w organizacji takich wydarzeń, jak:

- ▶ Projekcja filmu poruszającego tematykę LGBTQ+.
- ▶ Panel dyskusyjny,
- ▶ Warsztaty,
- ▶ Kuchnia społeczna,
- ▶ Imprezy taneczne,
- ▶ Drag show,
- ▶ Speed-dating¹⁵,
- ▶ Koncerty,
- ▶ Klub książki,
- ▶ Karaoke

Najważniejszym krokiem w organizacji wydarzeń w lokalach będzie wybór miejsca. Jeśli w waszym mieście nie ma żadnej sprawdzonej queerowej lub przyjaznej osobom queerowym miejscówki, powinnyście zadać sobie oraz potencjalnemu lokum kilka pytań. Przede wszystkim dowiedzcie się, jaki jest stosunek właścicielk_i oraz personelu do: osób queerowych, osób

¹³ Żywa Biblioteka to wydarzenie edukacyjne, które kieruje się określonymi zasadami i standardami. Za jego koordynację w Polsce odpowiada Sieć Żywych Bibliotek, udzielająca także wsparcia osobom, które chcą ją zorganizować. Po więcej informacji, zobacz <http://zywabibliotekapolska.pl/>

¹⁴ Więcej o zgromadzeniu publicznym przeczytasz w rozdziale [3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne](#).

¹⁵ Speed-dating (pol. szybkie randkowanie) – wydarzenie, podczas którego osoby uczestniczące mają okazję wymienić się krótką rozmową oraz kontaktem, z perspektywą na kolejne spotkanie (w kontekście romantycznym lub nie).

z niekonwencjonalnym wyglądem, wieszania queerowych flag, okazywania sobie uczuć przez osoby tej samej płci itp. W przypadku imprez tanecznych w klubie warto dowiedzieć się, czy lokal jest w stanie zapewnić odpowiednią ochronę podczas imprezy, a sama ochrona potrafi zachowywać się inkluzywnie (np. pozwalając korzystać osobom transpłciowym i niebinarnym z wybranych przez nie toalet).

Potencjał nowego miejsca można ocenić nie tylko poprzez krótki wywiad. Kilukrotne odwiedzenie lokalu pomoże wam poznać przestrzeń, to jak same mi się w niej czujecie, czy jej lokalizacja jest bezpieczna i atrakcyjna, jak obsługa oraz klientela reaguje na obecność queerowych osób. Wasze spostrzeżenia pomogą wam także dostosować wydarzenie do warunków, jakie panują w lokalu. Organizując koncert warto zwrócić uwagę na nagłośnienie. Podobnie w przypadku imprezy tanecznej lub panelu, w którym przydałby się mikrofon, krzesła lub rzutnik.

Wioska organizacji pozarządowych

Wioska to wydarzenie zrzeszające różne organizacje lub grupy, które wspierają cele marszu równości, np. walczą o prawa osób LGBTQ+ lub szerzej – prawa człowieka. Wydarzenie przybiera zwykle formę rozstawianych namiotów wystawowych, które tworzą stoiska poszczególnych organizacji. Celem wydarzenia jest bezpośredni kontakt organizacji z osobami biorącymi udział w marszu oraz z osobami już zainteresowanymi ich działaniami. Mają one szansę spotkać osoby przedstawicielskie i zapoznać się z ich ofertą na żywo. Dla organizacji jest to dobry sposób na dotarcie ze swoim przekazem do nowych osób, zwiększenie swojej widoczności i zebranie darowizn.

Włączanie Wiosek do repertuaru marszów staje się coraz częstszą praktyką, jednak organizację Wioski polecamy w sytuacji, gdy czujecie się pewnie z pozostałymi zaplanowanymi przez was działaniami, w szczególności samym marszem. Rzeczy, jakie trzeba wziąć pod uwagę przy organizacji Wioski:

- ▶ **Miejsce** – Wioska nie musi koniecznie stać obok miejsca zakończenia bądź początku marszu, choć zwiększy to frekwencję osób, które ją odwiedzą. Najważniejsze by to było miejsce przestronne i bezpieczne, zapewniające schronienie w przypadku niesprzyjającej pogody. Może to być zaprzyjaźniona kawiarnia, lokal z ogródkiem bądź inna przestrzeń w mieście, do której łatwo trafić.
- ▶ **Dostępność** – wybierzcie miejsce, które będzie łatwo dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Upewnijcie się, że na miejscu będą osoby wolontariackie, które mogą pomagać w razie potrzeby. Wioska nie powinna być oddalona od trasy marszu, aby osoby przed i po wydarzeniu mogły ją łatwo odwiedzić.
- ▶ **Organizacje** – ustalcie, kogo chcecie zaprosić do zajęcia stoiska oraz ile osób realistycznie możecie zaprosić. Propozycje współpracy proponujcie z wyprzedzeniem.
- ▶ **Czas** – zaplanujcie, w jakich godzinach ma stać Wioska i czy przewidujecie jakieś zmiany z tym związane na przestrzeni dnia (np. czy

planujecie zrobić przerwę na czas przemarszu lub czy jesteście ograniczone_eni czasowo przez miejsce, w którym taką Wioskę chcecie postawić).

- ▶ **Osoby koordynujące** – na miejscu muszą być osoby, które przygotują stoiska z wyprzedzeniem, pomogą przybyłym organizacjom oraz zostaną przy nich na czas trwania marszu po to, by nadzorować, czy wszystko jest w porządku (jeśli zdecydowaliście się, że Wioska będzie otwarta również na czas samego marszu).
- ▶ **Materiały promocyjne** – jeśli przygotowały_liście jakieś materiały promocyjne (np. wlepki, piny), to będzie dobre miejsce, żeby je rozdawać.
- ▶ **Stoły i krzesła**
- ▶ **Zadaszenia lub namioty**, jeśli Wioska znajduje się na zewnątrz.
- ▶ **Zgłoszenie zgromadzenia**¹⁶ jeśli Wioska znajduje się w przestrzeni publicznej. Dodatkowo, jeśli wasza Wioska znajduje się na drodze wewnętrznej, a organizacje, które zaprosicie chciałyby wystawić się ze swoimi sklepami, będziecie musieli_li dostarczyć do Zarządu Dróg i Transportu, stosowny wniosek, który znajdziecie na ich stronie internetowej.

Wioska może być ciekawym urozmaiceniem waszego marszu, należy jednak pamiętać o tym, że jej brak lub obecność nie definiuje ani wartości, ani jakości was jako osób organizatorskich. Jest to mimo wszystko duże przedsięwzięcie, na które trzeba przeznaczyć wiele zasobów.

After party

Częstym zwieńczeniem marszu równości jest tzw. after party (pl. impreza „po”). Jest to nagroda za cały wysiłek, jaki włożyłyście_liście w organizację marszu, okazją do integracji i do świętowania. Niektóre after party nie ma formuły imprezy tanecznej, a np. koncertu muzycznego, mini-festiwalu lub po prostu kameralnego spotkania przy muzyce i jedzeniu. After party nie jest koniecznym elementem, a opcjonalnym.

Jeśli możecie sobie na to pozwolić, zastanówcie się nad zorganizowaniem darmowego after party. Przykładowo, wstęp na imprezę może być darmowy dla wszystkich osób, które uzyskały na wydarzeniach promocyjnych lub marszu bony na darmowe wejście. Osoby, które nie mają bonów, mogą wykupić wejściówkę na miejscu. W ten sposób otworzycie wydarzenie dla większej liczby osób i zbierzecie środki na organizację.

Alternatywną ścieżką organizacji after party będzie powierzenie zorganizowania tego wydarzenia jakiemuś lokalnemu kolektywowi, który jest doświadczony w organizacji imprez. Warunki takiej współpracy mogą być elastyczne, wszystko będzie zależało od waszych potrzeb i możliwości.

¹⁶ Więcej o zgłaszaniu zgromadzeń przeczytasz w rozdziale [3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne](#).

Miejsce

Poszukiwania lokalu warto zawęzić do miejsc, które posiadają odpowiedni sprzęt nagłaśniający, mają doświadczenie lub potencjał (np. przestrzeń) w organizacji tego typu imprez oraz są entuzjastycznie nastawione do osób queerowych. Pozwoli wam to na oszczędzenie zasobów oraz problemów technicznych przy zapewnieniu dodatkowego sprzętu. Pamiętajcie, że będziecie mieć do czynienia z osobami pod wpływem alkoholu, dlatego bezpieczeństwo będzie waszym absolutnym priorytetem.

Podczas negocjacji warunków współpracy z lokalami musicie zadać sobie parę kluczowych pytań:

- ▶ Czy lokal chce od was zapłaty za wynajęcie przestrzeni?
- ▶ Czy lokal jest chętny pomóc w promocji wydarzenia? Jeśli tak, to w jakiej formie?
- ▶ (W przypadku prowadzenia działalności gastronomicznej) Czy osoby wykonujące pracę przy wydarzeniu będą miały zniżkę lub opcję *open bar*¹⁷ na czas trwania wydarzenia?
- ▶ (W przypadku biletowania wydarzenia) Czy lokal oczekuje, że części zysków z wydarzenia? Jeśli tak, czy oferuje pokrycie części kosztów?

Pamiętajcie, że jeśli jakiś lokal oczekuje, że podzielicie się z nimi zyskami, to sprawiedliwie będzie oczekiwać, że oprócz udostępnienia przestrzeni włoży też coś od siebie. Zawsze walczycie o swoje i o możliwie jak najlepsze warunki współpracy.

Atrakcje

Podstawową kwestią na imprezie tanecznej jest muzyka. Przy większym budżecie możecie zatrudnić osobę DJ-ską, którą uważacie za odpowiednią na tym stanowisku. Ekonomiczną wersją jest stworzenie playlisty, nad którą czuwać będą osoby z waszej organizacji. Rodzaj muzyki to rzecz gustu. Dobrze, żeby zachęcała do zabawy jak największą liczbę osób - była zróżnicowana np. dekadami.

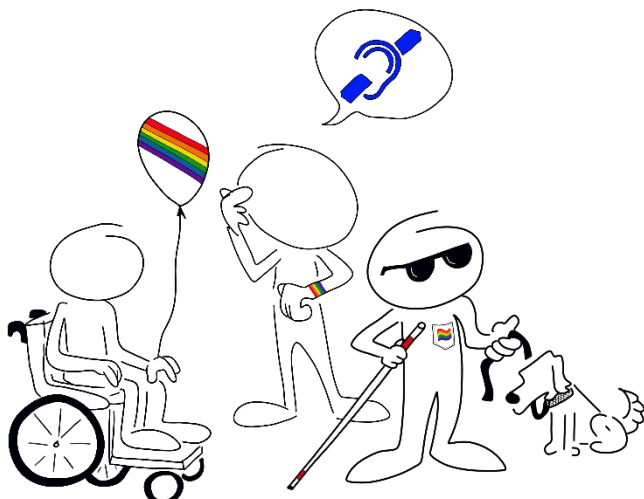
Popularną i wywodzącą się z queerowej kultury atrakcją są występy drag, vogue czy burleski. Jeśli posiadacie środki, postarajcie się zatrudnić osoby, podpisując z nimi umowę. Jeśli nie posiadacie środków i osoba performer-ska zaproponuje swój występ nieodpłatnie - to znaczy, że chce wam pomóc i urozmaicić ten wieczór swoim występem. Brak tej atrakcji oczywiście nie skreśla after party. Atrakcją może także być udekorowanie przestrzeni, tak aby dodała queerowej aury (np. flagi).

Promocja

Wyjątkowa forma promocji after party odbywa się podczas marszu. Jeśli macie nagłośnienie z mikrofonem lub krzykaczki - nie zapomnijcie o nim wspomnieć kilka razy. Podczas niektórych marszów rozdawana są darmowe

¹⁷ Open bar (pl. otwarty bar) – sytuacja, w której jedzenie lub napoje zostały przedpłacone przez osoby trzecie lub które są pokrywane na koszt baru.

wejściówki na imprezę. Taktyka ta okazała się dużym sukcesem np. w Łodzi, na czym finansowo i promocyjnie skorzystał także klub, w tym przypadku rezygnując z biletów. Możecie wykorzystać to jako argument podczas ustalania warunków z potencjalnym klubem, w którym zorganizujecie pomszową imprezę.

7. Równość na marszu równości

Organizując marsze równości chcemy, aby każda osoba miała możliwość brania w nim udziału. Wśród osób LGBTQ+ i sojuszniczych znajdują się takie, które mogą mieć trudności z niektórymi elementami marszu. Aby marsz równości był inkluzywnym i włączającym wydarzeniem, powinniśmy podjąć odpowiednie kroki, by udostępnić go również dla osób na spektrum niepełnosprawności lub innych osób, które mogą potrzebować naszego wsparcia. Marsz równości to marsz różnorodności!

Trasa marszu

Pierwszym krokiem powinno być przemyślenie trasy marszu tak, aby była możliwie jak najbardziej dostępna dla osób, które mogą mieć ograniczenia w poruszaniu się. Jeśli jest taka możliwość, zaproponujecie osobom, którego tego potrzebują możliwość jechania na platformie.

- ▶ Drogi, którymi prowadzony będzie marsz, powinny być wystarczająco szerokie, równe i wolne od robót drogowych, by zapewnić przestrzeń np. dla osób poruszających się na wózkach.
- ▶ Spacer pod górę może zniechęcić osobę, która średnio radzi sobie z pokonywaniem takiej trasy. Z tego powodu należy upewnić się, że marsz będzie przemieszczał się po jak najbardziej płaskiej powierzchni. Oczywiście, czasem nie da się w całości wyeliminować wzniesień i spadków. Zalecamy jednak, aby unikać wchodzenia na wzniesienia, nawet jeżeli dodaje to symboliki wydarzeniu.
- ▶ Ważnym jest, aby na trasie nie znajdowały się bariery architektoniczne – fizyczne przeszkody utrudniające dostęp osobom z niepełnosprawnościami, znajdujące się na chodnikach, drogach i dojeźdźkach, które dla osób całkowicie sprawnych motorycznie nie stanowią żadnego problemu, np. wysokie krawężniki, schody, ale również stacje rowerów lub hulajnóg.
- ▶ Unikajcie miejsc głośnych i hałaśliwych, jak torowiska lub drogi o wysokim natężeniu ruchu. Będzie to szczególnie ważne dla osób neurotypowych.
- ▶ Warto zadbać, by trasa przebiegała w pobliżu kilku publicznie dostępnych toalet.

Dobłą praktyką jest przejście całej trasy przed marszem. Upewnienie się w ten sposób, że na trasie nie znajdują się przeszkody lub zagrożenia. W przypadku wystąpienia utrudnień możemy skontaktować się ze Strażą Miejską. Ona powinna zadbać by do czasu marszu wszelkie przeszkody (hulajnogi, składowane materiały itp.) zostały zneutralizowane. Według ustawy o drogach publicznych, każdy obiekt blokujący drogę bądź powodujący zagrożenie na drodze ma prawo zostać z niej usunięty przez miasto.

Strefa Ciszy

Niewykluczone, że w wydarzeniu chciałyby wziąć udział osoby, dla których głośna muzyka, megafony oraz krzyki tłumów są ogromnym przeciwwskazaniem. Wydzielona strefa ruchu dla osób z nadwrażliwością sensoryczną jest tego rozwiązaniem. Tzw. strefa ciszy, to część marszu, w której natężenie bodźców będzie mniejsze i osoby, które tego potrzebują będą mogły od nich odpocząć.

- ▶ Strefa ciszy powinna być widocznie oddzielona tj., aby odległość między nią a resztą pochodu wynosiła co najmniej 40 m, z czego 20 m to strefy buforu z obu stron, które docelowo mają być puste. Ta przestrzeń jest po to, aby zapewnić wystarczającą ciszę w samej strefie. Można tego dokonać za pomocą sznurów bądź banerów trzymanyh przez osoby wolontariackie czy nawet same osoby uczestniczące w marszu. Trzeba być jednak przygotowaną_nym na wszelkie sytuacje losowe, np. wtargnięcie do przestrzeni innych osób – przynajmniej jedna osoba powinna czuwać nad spokojem strefy.
- ▶ Strefa ciszy powinna być także widocznie oznaczona, by wiadomo było, gdzie się zaczyna i kończy. Jednak nie każda osoba chcąca z niej korzystać będzie w stanie odczytać wasze znaki. Można rozwiązać ten problem, używając prostych piktogramów, np. rysując na banerze usta zasłonięte palcem bądź zakreślony megafon.
- ▶ Osoby opiekujące się strefą ciszy powinny znać chociaż podstawy języka migowego bądź posiadać przy sobie notes z długopisem, na którym mogłyby rysować piktogramy. W ten sposób będziecie w stanie porozumieć się z większością osób, które mogą znaleźć się w strefie.
- ▶ Strefa powinna znajdować się w środku pochodu. Umożliwia to umieszczenie hałaśliwych atrakcji zarówno na początku, jak i na końcu marszu w takiej odległości, aby w samym środku dźwięki były naj słabiej słyszalne. Będzie to także przeciwdziałanie wyobcowaniu lub nawet narażeniu na atak niesprzyjających nam osób w przypadku, gdy strefa ciszy byłaby na końcu marszu.

Warto zakomunikować wszystkim, do czego służy wydzielona przestrzeń, a dokładniej, co trzeba w niej zachować - ciszę. Nie będzie ona idealna, ale do uszu uczestniczących nie powinny docierać dudnienia głośników czy głośne okrzyki z megafonów. Osoby powinny być w stanie rozmawiać ze sobą bez konieczności podnoszenia głosu i mieć zapewnioną swobodę w poruszaniu się.

Dobrym pomysłem będzie skontaktowanie się z lokalnym stowarzyszeniem działającym na rzecz osób z niepełnosprawnościami i zapytanie ich, jakie rozwiązania ułatwią im uczestnictwo w marszu.

Osoby wolontariackie

Pomoc osób wolontariackich podczas marszu jest niezbędna i nieoceniona. Podczas marszu to właśnie one będą udzielać wsparcia innym, czuwać nad bezpieczeństwem, wspierać osoby poruszające się na wózkach bądź w razie potrzeby, udzielać im podstawowej pomocy lub powiadamiać kogoś wykwalifikowanego o wypadku. Polecamy, aby osoby wolontariackie:

- ▶ Były wyposażone w kartkę, długopis, butelki z wodą, które mogą rozdać innym oraz mapki z trasą marszu.
- ▶ Znały podstawowe znaki w języku migowym.
- ▶ Przeszły kurs pierwszej pomocy.
- ▶ Były przygotowane na reagowanie kryzysowe bądź konfliktowe.

Osoby z niepełnosprawnością słuchową

Zgromadzeniom często towarzyszą przemowy. Musimy jednak pamiętać, że mogą one nie dotrzeć do osób z niepełnosprawnością słuchową, które chciałyby wiedzieć, co mamy do powiedzenia.

Jednym z rozwiązań jest zatrudnienie osoby posługującej się językiem migowym, która będzie na bieżąco tłumaczyć wypowiedzi innych osób. Taka osoba powinna stanąć w dobrze widocznym miejscu i odnosić się do osób zgromadzonych bezpośrednio przy niej – powinny_nićcie zatem zaprosić osoby potrzebujące tłumaczenia na przód. Pamiętajcie także, by przesłać osobie tłumaczącej wszelkie teksty odpowiednio wcześniej, by mogła się przygotować.

Alternatywą może być wyświetlenie napisów przy pomocy rzutnika lub ekranu, bądź przygotowanie wcześniej relacji na żywo, gdzie na bieżąco będą zapisywane bądź wyświetlane treści przemówień.

Osoby z niepełnosprawnością wzrokową

Niektóre osoby z niepełnosprawnościami korzystają z pomocy tak zwanych psów asystujących. Zwierzęta te są przeszkolone i przyzwyczajane do pracy w tłumach, choć hałaśliwy i duży marsz może być dla nich trudnością – dlatego warto rozważyć możliwość zaoferowania wsparcia dla osób z niepełnosprawnością wzrokową przez osoby wolontariackie. Jeżeli jednak osoba wybierze zabranie swojego przewodnika, przypomnienie reszcie uczestniczących reguł postępowania ze zwierzakiem jest dużym wsparciem. W tłumie mogą znajdować się ludzie zapominający o tym, że gdy pies jest w pracy, nie wolno mu przeszkadzać. Poinformowanie w tym zakresie uczestniczących w marszu, chociażby poprzez media społecznościowe, jest jednym ze sposobów zabezpieczenia się przed uniemożliwieniem psu pełnienia swojej roli. Jako osoby organizatorskie nie jesteście jednak w stanie upewnić się, że

każda taka osoba otrzyma od nas bezpośrednią pomoc, dlatego można udostępnić informację z przypomnieniem o tym, że osoba korzystająca z pomocy psa przewodnika może zgłosić się do was wcześniej w celu uzyskania niezbędnych informacji. Takie osoby mogą także wybrać spokojniejszą, mniej zatłumioną strefę ciszy, która powinna zapewnić bardziej komfortowe warunki pracy dla takiego psa.

Przy publikacji grafik w mediach społecznościowych pamiętajcie o dodawaniu tekstu alternatywnego – jest to zwięzły opis tego, co znajduje się na grafice. Z tego rozwiązania mogą skorzystać osoby posługujące się czytnikami. Dzięki temu będą mogły odczytać treść grafiki. Jest to szczególnie ważne, gdy na grafice znajdują się ważne komunikaty lub informacje. Dodawanie tekstu alternatywnego jest wbudowaną opcją na większości portali.

Osoby niemówiące po polsku

W miarę, jak grupa naszych odbiorczyń i odbiorców rośnie, czasem możemy zapomnieć, że mogą się w tym gronie znaleźć osoby nie posługujące się językiem polskim – np. osoby studenckie na wymianie międzynarodowej, osoby z doświadczeniem uchodźstwa bądź migracji lub turyści i turyści – te osoby także mogą chcieć wziąć udział w organizowanym przez nas marszu równości. W miarę możliwości zadbajmy, by przekazywane przez nas informacje, a przynajmniej najważniejsze komunikaty, były tłumaczone co najmniej na język angielski.

Każda osoba, która tego potrzebuje powinna mieć możliwość wcześniejszego skontaktowania się z osobami organizatorskimi w razie pytań lub niepewności związanych z jej uczestnictwem w marszu. Pamiętajcie jednak, żeby nie obchodzić się z osobami uczestniczącymi, jak z dziećmi (chyba, że nimi rzeczywiście są). Osoby z niepełnosprawnościami wiedzą najlepiej, czego potrzebują – nie narzucajcie im się w momencie, gdy nie potrzebują pomocy. Pozwólmmy każdemu czerpać radość z marszu na swój własny sposób. Nasze różnice sprawiają, że nasza społeczność jest tak kolorowa.

8. Reagowanie kryzysowe i bezpieczeństwo

Przy organizowaniu jakichkolwiek wydarzeń otwartych bezpieczeństwo osób uczestniczących jest pierwszą rzeczą, o której powinno się myśleć. Zwłaszcza przy marszach równości, które mają nieszczęście zwracać uwagę często agresywnych osób. Nie jesteśmy w stanie przewidzieć każdej sytuacji kryzysowej, ale możemy przygotować się na ewentualne, nieprzyjemne zdarzenia.

Przed marszem warto wykupić ubezpieczenie NNW dla osób wolontariackich, w razie jakichkolwiek wypadków¹⁸.

Ocena ryzyka

Przed przystąpieniem do organizacji bezpieczeństwa, trzeba zastanowić się, na co należy się przygotować i z jaką dokładnością. Ocena ryzyka to narzędzie, które pozwala na oszacowanie prawdopodobieństwa wystąpienia danego zagrożenia oraz jego skutków. Na tej podstawie można wypracować modele działania w razie danej sytuacji oraz odpowiednio się przygotować. To samo narzędzie można stosować w sytuacji zagrożeń dla bezpieczeństwa marszu np. atak fizyczny, ale także zagrożeń procesowych w trakcie przygotowań np. zepsucie się sprzętu. Ocenę ryzyka możecie przeprowadzić w mniejszym gronie, jednak jej wyniki, a w szczególności wynikające z niej decyzje powinny być znane wszystkim osobom.

1. Stwórzcie listę wszystkich potencjalnie niebezpiecznych bądź problematycznych sytuacji, jakie według was mogą wystąpić podczas marszu. W tym momencie ich waga nie ma znaczenia. Np. obecność osoby pod wpływem alkoholu, omdlenie z powodu temperatury, uraz fizyczny, prowokacja ze strony kontry, bójka.
2. Doprecyzujcie, kogo te sytuacje obejmą w skutkach bezpośrednio. Czy dotyczą one jedynie zespołu organizującego, pojedynczych osób, osób w pobliżu czy całości zgromadzenia?

¹⁸ Więcej o ubezpieczeniu przeczytasz w podrozdziale [Umowa wolontariacka i formalności](#).

3. Każdemu elementowi listy nadajcie ocenę prawdopodobieństwa od bardzo prawdopodobnego do nisko prawdopodobnego.
4. Każdemu elementowi listy przyporządkujcie ocenę skutków od nieistotnych przez umiarkowane do poważnych.
5. Kombinacja oceny prawdopodobieństwa i skutków da wam szacunek o poziomie danego zagrożenia.

Mając informacje o wadze i zagrożeniu danej sytuacji macie możliwość się na nią przygotować. Sytuacje mało prawdopodobne i o niskich skutkach lub prawdopodobne, lecz nieistotne możecie pominąć. O sytuacjach mało prawdopodobnych, lecz o poważnych skutkach warto pamiętać, ale nie trzeba się nimi znacznie przejmować. Skupcie się na zdarzeniach w miarę prawdopodobnych i o umiarkowanych lub poważnych skutkach. Możecie stworzyć zasady postępowania w ich przypadku, które będą działać w waszym kontekście.

Przykładową kartę do przeprowadzenia oceny ryzyka znajdziecie w Narzędziowniku. Pamiętajcie, że zaproponowana przez nas skala jest arbitralna i możecie ją zmodyfikować, jeśli uznacie to za stosowne.

Przed marszem

Zaplanowanie trasy może być dużym wyzwaniem. Nie chcemy, żeby potencjalne kontry mogły łatwo nas namierzyć, ale wypada również zapowiedzieć trasę marszu na tyle wcześniej, by osoby uczestniczące mogły się na nią przygotować. Warto wysłać zawiadomienie o zgromadzeniu¹⁹ jak najszybciej, na wypadek, gdyby kontry miały całkowicie zablokować wam możliwość prowadzenia pochodu.

Warto wcześniej skontaktować się z Policją – to jej rola, aby zapobiec fizycznym konfrontacjom między marszem a kontrą. Funkcjonariuszki_sze mogą zaproponować zmiany w trasie, aby uniknąć miejsc, w których zapewnienie takiego bezpieczeństwa może być trudne, np. na dużych, otwartych przestrzeniach, czy trudno dostępnych i ustronnych zaułkach. Lepiej poruszać się szerokimi, otwartymi drogami.

Kolejnym krokiem jest skontaktowanie się z ratownikaczkami_kami medycznymi, które i którzy w razie potrzeby udzielą pomocy osobom uczestniczącym. W znalezieniu osób ratowniczych pomocne będzie (Ochotnicze) Pogotowie Ratunkowe lub lokalne hufce harcerskie, jeśli funkcjonują w waszej miejscowości.

W trakcie marszu

Podstawową rzeczą, o której należy pamiętać jest zapewnienie bezpieczeństwa sobie przed udzielaniem pomocy innym uczestnikom. Jak reagować?

Obserwuj » Orientuj się » Decyduj » Działaj

¹⁹ Więcej o zgłaszaniu zgromadzenia przeczytasz w rozdziale [3. Marsz równości a zgromadzenia publiczne](#).

To podstawowe kroki do podejmowania jakiejkolwiek akcji. Trzeba wspomnieć, że w sytuacji kryzysowej istnieją różne formy działania.

Jeśli widzicie podejrzane zachowanie u którejś z osób uczestniczących, należy powiadomić o tym Policję, Pogotowie, Straż Pożarną lub inne służby bezpieczeństwa. Nigdy nie możemy przewidzieć reakcji drugiej osoby, dlatego najbezpieczniejszą opcją jest skierowanie tego, co zauważyłyście do osób nadzorujących wydarzenie. Osoby organizatorskie powinny pozostawać w stałym kontakcie z Policją. W niektórych przypadkach to ona może zwrócić się do was z prośbą o skontrolowanie sytuacji i decyzję dotyczącą dalszego działania.

Gdy widzicie osobę potrzebującą pomocy, po upewnieniu się o własnym bezpieczeństwie, jesteście zobowiązane_ni do udzielenia pomocy w podstawowym zakresie. Osoby powinny znać podstawowe zasady postępowania w przypadku omdlenia, udarów słonecznych, zwichnięć, skręceń, złamań, krwotoku itp. W razie potrzeby i braku przeciwwskazań trzeba ułożyć osobę w pozycji bezpiecznej (pozycja boczna ustalona), zapewnić poszkodowanej_mu bezpieczną przestrzeń i komfort. Z tego powodu wskazane jest, by osoby biorące udział w zabezpieczeniu marszu przeszły szkolenie z udzielania pierwszej pomocy.

Ważną kwestią są kontry, które na marszach równości pojawiają się regularnie. Nie należy wchodzić z nimi w interakcję. Może zostać to odebrane jako zachowanie prowokujące i z pewnością grozi niebezpieczeństwem. Jakiegokolwiek oddalenie się od grupy jest niewskazane.

Wśród funkcjonariuszek_szy znajdować się może Zespół Antykonfliktowy Policji (ZAP) – specjalna grupa zadaniowa, która zajmuje się łagodzeniem napięć i konfliktów pomiędzy osobami uczestniczącymi w zgromadzeniu, osobami z kontrmanifestacji lub postronnymi, w sposób możliwie jak najbardziej pokojowy. Osoby należące do takiego zespołu zwykle są ubrane po cywilnemu lub mają na sobie niebieskie kamizelki. Jeśli ZAP będzie brał udział w zabezpieczeniu, osoby organizatorskie powinny zostać o tym poinformowane. W sytuacji konfliktu, np. starcia z kontrmanifestacją, warto zdać się na ich pomoc.

W przypadku otwartych aktów agresji i przemocy, jak ataki na osoby uczestniczące, posiadanie lub próby użycia broni albo innych niebezpiecznych narzędzi, rzucanie petardami lub kamieniami – powiadomcie niezwłocznie Policję, polećcie osobom oddalenie się od zagrożenia i pod żadnym pozorem **nie próbujcie samodzielnie stawić mu czoła. Poczekajcie na reakcję służb.**

Po marszu

Niestety często po ogłoszeniu rozwiązania zgromadzenia, policja dość szybko wraca na komisariat. Niekiedy wiąże się to z łapankami, kiedy to osoby biorące udział w marszu atakowane są w trakcie powrotu do domów. Ważne jest, aby zakończyć marsz blisko centrum, a przed rozwiązaniem zgromadzenia zachęcić osoby do wracania w większych grupach oraz przez

bardziej publiczne miejsca. Należy również korzystać ze współpracy z policją lub strażą miejską i na piśmie poprosić o wzmocnienie patroli w rejonie zaplanowanego zakończenia marszu.

Choć nie możemy przewidzieć wszystkiego, ważne jest, aby zapewnić uczestniczkom i uczestnikom marszu jak największe bezpieczeństwo. Strach przed agresją oraz przemocą to jedne z najczęstszych powodów, przez które osoby LGBTQ+ obawiają się wyjść z szafy i żyć dumnie. Warto dołożyć wszelkich starań, aby chociaż w ten jeden dzień nie musiały się o to martwić.

Wszelkie akty agresji i przemocy na osobach uczestniczących w marszu po jego rozwiązaniu zgłaszajcie niezwłocznie na Policję – najlepiej bezpośrednio do osoby dowodzącej zabezpieczeniem przy zgromadzeniu.

9. Przemowy oraz hasła marszowe

Przemowy

Często pojawiającym się elementem marszów równości są przemowy, które zwykle odbywają się przed lub po przemarszu. Organizując wystąpienia, warto odpowiedzieć najpierw na kilka istotnych pytań:

1. Ile czasu mają zająć przemowy ogółem? Ile będzie wystąpień, po ile minut każde? Czy przygotowane przemówienia zamykają się w limicie czasowym?
2. Kto będzie przemawiał? Czy są jakieś osoby lub organizacje, które chcemy albo nie chcemy, aby przemawiały?
3. Czy jest temat przewodni, do którego osoby powinny nawiązać?
4. Czy przemowy będą dobrze słyszalne - czy mamy nagłośnienie i jakie?
5. Czy możemy ułatwić dostęp do treści przemówień osobom niesłyszącym?

Czas trwania przemów nie powinien być za długi, więc w przypadku wielu zaproszonych osób przemawiających można podzielić przemowy na dwa segmenty, przed i po marszu, na przykład: 30 minut przemów przed i 30 minut po (biorąc pod uwagę temperaturę i pogodę). Pojedyncze przemowy powinny koncentrować się wokół 2 minut. Pamiętajcie o kilku minutach zapasu na przerwy pomiędzy przemowami.

Dobłą praktyką jest poproszenie osób mówiących o przesłaniu treści przemów przed samym marszem, zarówno aby zapoznać się z tekstem, jak i żeby sprawdzić, czy faktycznie mieszczą się w limicie czasowym.

Zwykle wśród przemawiających znajdują się osoby przedstawicielskie organizacji marszu, ale przemawiają także osoby z zaprzyjaźnionych organizacji, inne osoby aktywistyczne, polityczki_cy lub inne, dowolne osoby, które zgłoszą chęć wystąpienia. Niektóre organizacje podejmują decyzje o niedopuszczeniu do przemów np. osób związanych z polityką lub osób członkowskich partii politycznych, dopuszczając do mikrofonu jedynie osoby reprezentujące miasto. Istnieje też opcja dopuszczenia do przemawiania osób "z tłumu", jednak należy pamiętać o tym, że w takim przypadku nie ma się wglądu w treść wypowiedzi. Po ustaleniu listy osób przemawiających należy

ułożyć wypowiedzi w kolejności. Przykładowym kluczem może być istotność osoby dla organizacji marszu: np. jako pierwsza przemawia grupa organizująca, jako druga osoba aktywistyczna, jako trzecia osoba z innego miasta, ale kolejność równie dobrze może być losowa. Nie ma obowiązku dopuszczenia prezydentki_tę lub burmistrzynie_rza miasta do przemawiania przed innymi osobami. Niekiedy osoby organizujące marsz decydują się na temat przewodni, w takim przypadku otrzymanie przemów do wglądu przed samym wydarzeniem jest bardziej istotne.

Jeśli dysponujemy jakimkolwiek nagłośnieniem - krzykaczką czy mikrofonem z głośnikami - warto skorzystać z nich, aby przemowy były lepiej słyszalne, natomiast w mniejszej grupie duże głośniki nie są niezbędne.

Warto pomyśleć o ułatwieniu dostępu do treści przemów. Jednym ze sposobów będzie umieszczenie ich treści w sieci. Innym może być transmisja przemów na żywo, co umożliwi zarówno osobom na miejscu, stojącym dalej, jak i również nieobecny, na zapoznanie się z tekstami.

Dla umożliwienia dostępu do przemów osobom z niepełnosprawnością słuchową można zatrudnić osobę tłumaczącą je na Polski Język Migowy, na przykład poprzez kontakt z Stowarzyszeniem Tłumaczy Polskiego Języka Migowego²⁰. Pamiętajmy wtedy o udostępnieniu informacji o tłumaczeniu przemów przed samym wydarzeniem, aby osoby, które chcą z niego skorzystać, mogły stanąć bliżej. Innym sposobem na udostępnienie takiego tłumaczenia będzie transmisja online.

Może zdarzyć się, że osoba przemawiająca nie będzie mówić po polsku lub że będziecie chcieli przetłumaczyć daną przemowę z polskiego na język obcy. W takim wypadku najłatwiej jest przetłumaczyć przemowę przed wydarzeniem, wyznaczyć osobę do czytania wersji przetłumaczonej i czytać ją wymiennie – po akapicie (zamiast np. całą po polsku, a potem całą po angielsku). Jeśli macie możliwość przećwiczyć taką przemowę, tym lepiej, ale nie jest to nadmiernie wymagające. Jest też opcja zatrudnienia tłumacza symultanicznego, natomiast jest to droższe, a korzyści mogą być niewielkie.

Hasła marszowe

Hasła marszowe zwykle są skandowane podczas przemarszu przez osoby związane z organizacją, często przez krzykaczki, ale zaliczają się do nich też hasła noszone na transparentach. Transparenty mogą być własnoręcznie wykonane i przyniesione przez osoby uczestniczące w marszu, w efekcie mogą zawierać różne treści. Organizując marsz należy sobie zadać pytanie - jakie treści potencjalnie chcemy wykluczyć i w jaki sposób.

W najbardziej typowym przebiegu, transparenty, które pojawiają się wśród osób uczestniczących, nie zawierają nagannych treści, takich jak groźby czy mowa nienawiści. W efekcie osoby organizujące nie muszą w żaden sposób ich regulować. Może jednak dojść do sytuacji, w której prezentowane hasło

²⁰ Więcej o inkluzywności na marszu przeczytasz w rozdziale [7. Równość na marszu równości](#).

będzie niezgodne z regulaminem marszu czy nawet prawem. Należy się przygotować na taką ewentualność i ustalić z góry, jak zareagować.

Niektóre organizacje zakazują prezentowania flag partyjnych lub logo wszelkich partii na banerach i transparentach. W przypadku innych, każda większa grupa niosąca wspólny transparent lub flagi z tym samym logo, musi zarejestrować się przed marszem tak, aby organizacja maszerująca mogła zweryfikować, czy chce dopuścić je do marszu. W przypadku wybrania jakiegokolwiek rozwiązania ograniczającego możliwość prezentacji logo lub treści podczas marszu pomijając treści zakazane, wyróżnione w prawie lub regulaminie wydarzenia (np. mowa nienawiści, groźby), należy to uprzednio zakomunikować (np. w waszych mediach społecznościowych).

Pamiętajcie, że w przypadku pojawienia się haseł niezgodnych z waszymi zasadami lub prawem, możecie zażądać od osób, które je prezentują, by je schowały. Jest to szczególnie przydatne w przypadku partii politycznych, które zwykle niechętnie przychylają się do tych prośb. Jednak, jak każda inna osoba uczestnicząca w zgromadzeniu, mają obowiązek stosować się do poleceń osoby przewodniczącej. W przypadku problemów, możecie się zwrócić z prośbą o pomoc do policji.

10. Współpraca i wsparcie

Przy organizowaniu marszu bardzo ważna jest współpraca i aktywne, konsekwentne działanie wszystkich zaangażowanych stron. Niektóre rzeczy jesteśmy w stanie zrobić samodzielnie, jednak z całą pewnością nie należy do nich marsz równości oraz wiele innych działań o charakterze społecznym i aktywistycznym. Czasami pewne przedsięwzięcia wychodzą poza nasze kompetencje lub możliwości, czy też potrzebujemy wsparcia w konkretnej dziedzinie. Współpraca pomiędzy różnymi organizacjami, grupami lub instytucjami może przełożyć się na lepsze rezultaty w osiągnięciu wyznaczonego celu, zwłaszcza w działaniach długoterminowych.

Partnerstwo

Pracę w partnerstwie możemy podzielić na kilka etapów.

Etap 1. Kiełkowanie

Decyzja o nawiązaniu współpracy powinna być racjonalna i wynikać z pewnych potrzeb. Dobrze myśleć jest o współpracy jak o oddaniu części zadań innej osobie. Ta "osoba" to w rzeczywistości zbiór osób, których cel może się nieco różnić od waszego, mogą mieć inne motywacje, metody działań itp. Nie zawsze partnerstwo będzie konieczne do osiągnięcia waszego celu. Może wystarczyć prośba o przysługę, uruchomienie sieci znajomych lub po prostu zapłacenie komuś za coś. Zastanówcie się nad tym:

- ▶ Co chcecie osiągnąć przy współpracy?
- ▶ Czy jesteście w stanie osiągnąć ten cel bez pomocy zewnętrznych osób?
- ▶ Czy współpraca pomoże wam zaoszczędzić zasoby, które możecie wykorzystać gdzieś indziej?

Etap 2. Mapowanie

Jeśli w poprzednim etapie uznałyście, że chcecie i potrzebujecie jakiegoś rodzaju partnerstwa, to następnie należy zastanowić się, jakiego dokładnie i kto może wam tę pomoc zaoferować.

1. Wypiszcie wszystkie podmioty, które są w waszym zasięgu, a które mogą was wesprzeć - organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, media, grupy nieformalne, przedsiębiorstwa, grupy społeczne lub konkretne osoby. Kto z nich może być zainteresowana_ny wsparciem waszej inicjatywy i czyje wsparcie będzie miało największe znaczenie?
2. Zastanówcie się, jakie zasoby już posiadacie, a jakich wam brakuje do osiągnięcia i realizacji danego celu. Czy brakuje wam konkretnych rzeczy materialnych? Chcecie dotrzeć z wiadomością do konkretnej grupy docelowej? Potrzebujecie dostępu do umiejętności lub informacji?
3. Czy jesteście gotowe_wi prowadzić zmiany w planie działania, jeśli tego wymagałoby wejście w daną współpracę lub jeśli przyniosłoby to określone korzyści?

Odpowiedzi na te pytania powinny dać wam wskazówki dot. tego, z kim wejść we współpracę. Ta decyzja będzie zależała w dużej mierze od waszego kontekstu i waszej opinii, ale pamiętajcie by nie ograniczać się do podmiotów jedynie z waszej "bańki". Współpraca z innymi podmiotami może być bardziej wymagająca, ale może się także okazać bardziej owocna i budująca. Pamiętajcie jednak, by mieć na względzie wasze różnice. Nie wszystkie podmioty podzielające wasze wartości będą dobrymi partnerami do współpracy i nie wszystkie podmioty o pożądanym przez was zasobach będą miały podobne wartości i misję. Współpraca wiąże się z ryzykiem a sposób, w jaki ją nawiążecie oraz co osoba, z którą współpracujecie reprezentuje, może mieć wpływ na to, jak będziecie postrzegane_ni.

Etap 3. Planowanie

Jeśli macie już podmiot, z którym będziecie współpracować - czas ustalić warunki tej współpracy.

- ▶ **Sprecyzowanie celu współpracy.** Przy organizacji marszu wasze partnerstwo może służyć jej określonej części lub całości. Warto szczególnie to określić by nie zostawiać pola do nieporozumień.
- ▶ **Ustalenie metod działań.** Pomimo tego, że wasze wartości mogą być podobne, mogą być inaczej rozumiane. Warto ustalić, jakimi metodami chcecie osiągnąć cel lub jakimi nie chcecie go osiągać.
- ▶ **Ustalenie zasad działań.** Czyli podział odpowiedzialności i wkładu we współpracę oraz to, w jaki sposób będą podejmowane decyzje. Niekoniecznie musi to być równy podział. Jako grupa organizująca marsz i biorąca za niego odpowiedzialność macie pewną przewagę. Podział ten powinien być jednak znany i rozumiany.
- ▶ **Przygotowanie planu działań.** Trzeba ustalić, jakie zadania są do wykonania, kto je wykona i kiedy oraz jak będziecie się dalej komunikować. Warto wrócić tutaj do planu marszu z poprzedniego rozdziału.
- ▶ **Wydatki.** W przypadku płatnej współpracy przy organizacji wydarzeń, należy dodatkowo rozważyć i ustalić pokrycie kosztów logistycznych (np. zwrot kosztów dojazdu, nocleg, transport), wynagrodzenia lub

zapłaty. Jeśli jakieś działanie wiąże się z poniesieniem kosztów np. zakupu materiałów – kto ponosi ten koszt i na jakich warunkach?

Powyższe ustalenia powinny zostać spisane i udostępnione wszystkim stronom by uniknąć nieporozumień. Podczas waszej współpracy bardzo ważne będą:

- ▶ Wzajemne zaufanie – ważna jest pewność, że druga strona we współpracy wykonuje swoją pracę rzetelnie i z dobrą intencją.
- ▶ Dobrze ustalone, jasne i znane zasady pracy oraz komunikacji.
- ▶ Dopasowany podział zadań.

Etap 4. Realizacja

Jeśli poprzednie etapy zostały dobrze przeprowadzone, a każda ze stron współpracy ich przestrzega, dalszy etap to realizacja wcześniejszych postanowień. Tutaj należy skupić się na komunikacji tego, co już zostało zrobione i co jeszcze trzeba zrobić. Ważna będzie elastyczność i szybkie reagowanie na sytuacje, których nie przewidzieliście wcześniej, a które prawie na pewno się wydarzą.

Pamiętajcie, że kluczowe na tym etapie jest by każda ze stron miała poczucie, że partnerstwo jej odpowiada. Jeśli tak nie jest, trzeba to jak najszybciej rozwiązać. Wkład każdej ze stron nie musi być równy, ale jest równie ważny - to podstawowe założenie partnerstwa. Żadna strona nie powinna czuć się wykluczona. W zależności od waszych ustaleń wykonujecie swoje zadania razem, osobno lub mieszanie, jednak bardzo ważne jest by wykonywać zadania, do których się zobowiązaliśmy. To sprawi, że obecne partnerstwo zaowocuje następnym w przyszłości, a może nawet doprowadzi do czegoś więcej.

Pamiętajcie, że jednym z podstawowych założeń Koalicji jest wzajemne wsparcie przy organizacji marszu. Zawsze możecie się zwrócić do Koalicji lub bezpośrednio do jednej z grup członkowskich z prośbą o pomoc.

Matronaty & patronaty

Patronat lub matronat to rodzaj współpracy, gdzie patron lub matrona “bierze w opiekę” dane przedsięwzięcie, oferując określone wsparcie w zamian za określone czynności - zwykle będzie to promocja w postaci umieszczenia logo i publicznej informacji nt. otrzymanego wyróżnienia. Możemy wyróżnić ma_patronat:

Honorowy - jest to swego rodzaju wyróżnienie przyznawane przez podmiot, który go nadaje, podkreślający szczególny charakter przedsięwzięcia. Ma_patronat honorowy zwykle przyznają:

- ▶ Instytucje publiczne i urzędy państwowe,
- ▶ Ambasady i konsulaty,
- ▶ Duże organizacje.

Strategiczny lub merytoryczny - opieka i czuwanie nad jakością działań przy przedsięwzięciu. Zwykle jest przyznawany przez:

- ▶ Instytucje publiczne,
- ▶ Duże organizacje,
- ▶ Firmy i korporacje.

Medialny - rodzaj sponsoringu, gdzie patron lub matrona udostępnia przestrzeń reklamową i zobowiązuje się promować lub informować o przedsięwzięciu. Zwykle jest przyznawany przez:

- ▶ Radia,
- ▶ Gazety,
- ▶ Telewizje,
- ▶ inne media.

Zwykły - każdy inny rodzaj ma_patronatu wykraczający poza pozostałe lub będący ich mieszanką. Może być przyznawany przez:

- ▶ Instytucje publiczne i urzędy państwowe,
- ▶ Organizacje pozarządowe,
- ▶ Firmy i korporacje,
- ▶ Media,
- ▶ Inne podmioty.

Przy organizacji marszu warto rozważyć staranie się o np. ma_patronat honorowy prezydentki_t/burmistrzynie_rza miasta czy wójciny_ta gminy lub ma_patronat medialny gazety, radia (lokalnego lub krajowego) itp. Mogą one okazać się szczególnie przydatne w promocji wydarzenia, ale też ułatwić wiele innych spraw. Niektóre podmioty wymagają podpisania umowy przy nadaniu ma_patronatu (zwłaszcza medialnego) lub złożenia odpowiedniego wniosku. Przy innych ma_patronatach wystarczy czasem skierowanie listu intencyjnego lub nawet napisanie e-maila.

List intencyjny ws. objęcia marszu matronatem znajdziesz w Narzędziowniku.

W Łodzi przekonał się, że niekiedy ma_patronaty lub sama obecność pewnych osób może wiele zmienić. Co roku ubiegamy się o patronat Prezydent Miasta Łodzi oraz patronat Przewodniczącego Rady Miejskiej. Mając te dwa, rozmowa z przedstawicielkami_ami miasta, policji oraz innych instytucji jest o wiele łatwiejsza i sprawniejsza. Mamy wtedy dodatkowy atut wizerunkowy, a sam marsz jest lepiej zabezpieczony przez policję.

Gdzie zwracać się o pomoc?

1. Inne organizacje²¹

Warto nawiązać kontakt i poprosić o pomoc inne grupy o podobnym profilu działania lub zajmujące się podobnymi tematami – to wsparcie może przyjść najłatwiej lub najszybciej. Celem Koalicji Miast Maszerujących jest wsparcie organizacji marszów. W razie potrzeby, nie wahajcie się z nami skontaktować.

2. Samorządy

W niektórych urzędach miast w Polsce działają pełnomocniczki_cy ds. równości lub organizacji pozarządowych, które_rzy mogą pomóc przy inicjatywach promujących prawa człowieka lub mierzących się z wyzwaniem grup mniejszościowych. Warto się do nich zwrócić, ponieważ mogą wiedzieć, jakie lokalne firmy czy instytucje byłyby skłonne włączyć się do finansowania takich inicjatyw miejskich. Jednakże, wszystko zależy od regionu, w którym organizujecie marsz równości oraz od ludzi zasiadających na tych stanowiskach.

3. Instytucje

Niektóre instytucje, jak ambasady, muzea, biblioteki, domy kultury czy centra kulturalne mają zasoby i chęci by wesprzeć działalność na rzecz praw człowieka lub partycypacji społecznej. Mogą np. przeprowadzić warsztaty lub szkolenia, wspomóc was prawnie, finansowo lub rzeczowo, albo przekierować do odpowiednich osób.

²¹ Więcej o Koalicji przeczytasz w rozdziale [2. Koalicja Miast Maszerujących](#).

11. Komunikacja zewnętrzna

Tym, co pozwala przekazywać wasz głos dalej, jest komunikacja – przepływ informacji między waszą grupą a waszymi osobami odbiorczymi – osobami uczestniczącymi w marszach, społecznością LGBTQ+, władzami, innymi organizacjami i innymi.

Komunikacja zewnętrzna wokół marszu równości jest ważnym elementem jego organizacji. Oprócz przygotowania marszu, musicie także powiadomić o nim lokalną (lub krajową) społeczność, by zjawili się na nim osoby uczestniczące. Przy okazji promocji marszu lub innego wydarzenia o tematyce LGBTQ+, pojawia się okazja do wprowadzenia w waszym otoczeniu elementów queerowości (przesuwanie dyskursu, solidarność z lokalnymi osobami LGBTQ+ itp.).

Kiedy promować

Kluczowym elementem w promocji marszu jest podanie jego daty. Strategie różnych grup organizujących marsze są różne. Niektóre organizacje publikują takie informacje nawet z półrocznym wyprzedzeniem, inne czekają do ostatniej chwili. Ważna jest ocena ryzyka, czy przedwczesne podanie daty może zostać wykorzystane przeciwko wam np. poprzez próbę zablokowania zgłoszenia zgromadzenia lub organizację dużej kontry. Tę decyzję podejmujecie na podstawie waszych indywidualnych opinii i kontekstu. Możecie także zacząć mówić o swoim marszu bez podania konkretnej daty, a jedynie przybliżonego terminu. Z punkty widzenia skutecznej promocji, ogłoszenie daty marszu równości powinno odbyć się najpóźniej -tuż po zgłoszeniu zgromadzenia, czyli mniej więcej na miesiąc, a najpóźniej dwa tygodnie przed wydarzeniem.

Gdzie promować

Media społecznościowe

Współcześnie, najczęstszym i najskuteczniejszym sposobem komunikacji wokół marszu równości są media społecznościowe – Facebook i Instagram

(dwa najpopularniejsze media w Polsce), ale również Twitter, TikTok itp. Niezależnie od wybranej platformy, przy promocji wydarzenia należy pamiętać o:

- ▶ Informatywnym opisie wydarzenia, z którego jasno będzie wynikał cel i charakter wydarzenia, w tym m.in. dokładny czas i miejsce.
- ▶ Odpowiedniej, w miarę krótkiej, nazwie wydarzenia oraz przyciągającym uwagę zdjęciu lub grafice.
- ▶ Regularnym uzupełnianiu dodatkowych informacji np. odpowiadanie na zadane pytania, publikacja zasad obowiązujących na wydarzeniu, przypominanie o innych wydarzeniach towarzyszących, linkowanie do zbiórki internetowej itp.

Informacje powinny pochodzić z waszego profilu, nie od osób prywatnych związanych z organizacją. Jeśli zdecydujecie się na promocje na różnych platformach, identyczne informacje powinny być dostępne na każdej z nich, nie rozrzucone pomiędzy nimi. Zadbajcie także o sprawne odpowiadanie na wysyłane wam wiadomości lub komentarze.

Dodatkowo, możecie wykupić płatną promocję (reklamę) wybranych przez was treści, by dotarły do większej liczby osób. Nie warto jednak przeznaczać na nią zbyt dużych pieniędzy – np. około 100 zł.

Media tradycyjne

Radio, gazeta, telewizja – to media, które możecie wykorzystać do promocji waszych działań, zwłaszcza w dotarciu do osób, które nie korzystają z mediów społecznościowych. W tym przypadku jednak powierzacie swoją wiadomość pośrednikowi. To, czy dane medium będzie zainteresowane waszą wiadomością, będzie w głównej mierze zależęć od jej treści. Z tego powodu warto dobrać wasz komunikat do wybranego medium lub odwrotnie. Niektóre media lokalne, jak rozgłośnie radiowe mogą być bardziej zainteresowane nagłośnieniem marszu równości niż np. ogólnokrajowe czasopisma.

Przy pracy z mediami często i niestety przydatna jest bezpośrednia znajomość osób, które dla nich pracują. Większą siłę przebicia będą miały wiadomości wysłane do konkretnych osób, które zajmują się wydaniem materiału lub spotkanie z osobą bezpośrednio układającą ramówkę, niż wiadomości pod ogólnym adresem mailowym. To jednak wymaga doświadczenia i zbudowania własnej sieci kontaktów, dlatego polecamy kontakt z przyjaznymi osobom LGBTQ+, mniejszymi mediami (radia studenckie, gazety lokalne, w których pojawiały się równościowe treści).

Jak napisać notkę prasową?

Notkę prasową wysyłamy do mediów, które potencjalnie byłoby zainteresowane przyjściem na wasz Marsz Równości, przeprowadzeniem wywiadu, nagraniem lub napisaniem relacji z wydarzenia itp. Znacząca część informacji powinna zostać zawarta na samym początku komunikatu. Co się dzieje? Gdzie i kiedy się dzieje? Kto za tym stoi? Dlaczego się dzieje? Wszystkie pozostałe informacje są dodatkowe.

- ▶ **Nagłówek** – zwrócenie uwagi i poinformowanie o temacie. Powinien zawierać datę i miejsce wydarzenia.
- ▶ **Streszczenie** – najważniejsze informacje o wydarzeniu: co się dzieje, kto bierze w tym udział, jak i dlaczego.
- ▶ **Rozwinięcie** – dodatkowe informacje, wyjaśnienia itp., np. temat przewodni marszu.
- ▶ **Tło (opcjonalnie)** – dalsze informacje nie dotyczące bezpośrednio wydarzenia, np. informacje o waszej organizacji.
- ▶ **Dane kontaktowe** – imię i nazwisko, numer telefonu i adres mailowy konkretnej osoby, która może udzielić dalszych informacji i odpowiedzieć na pytania.
- ▶ **Element graficzny** – w treści wiadomości możecie dołączyć 1-2 zdjęcia lub chwytliwą grafikę.

Jak jeszcze można promować wydarzenie?

- ▶ Oznaczajcie w swoich postach osoby lub organizacje, które mogą podać je dalej i podbić liczbę wyświetleń.
- ▶ Regularnie przypominajcie o swoim wydarzeniu na waszych profilach.
- ▶ Opublikujcie posty na grupach tematycznych.
- ▶ Poproście o udostępnienie zaprzyjaźnione osoby lub organizacje.
- ▶ Rozdajcie ulotki lub wywieście plakaty w przestrzeni publicznej albo w lokalach, które odwiedzają osoby potencjalnie zainteresowane uczestnictwem w marszu.
- ▶ Zorganizujcie akcję, która będzie miała na celu zwrócenie uwagi na nadchodzące wydarzenie, np. akcja fotograficzna.

Wizerunek i prowokacje

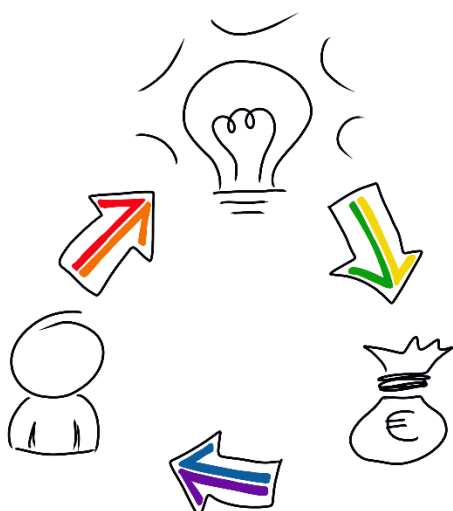
Sposób i jakość komunikacji będzie miała wpływ na to, w jaki sposób postrzegają was osoby odbiorcze – jaki jest wasz wizerunek. Bądźcie spójne_ni i transparentne_ni w waszych działaniach – nierzetelność, chaos i brak organizacji mogą być odebrane jako brak odpowiedzialności. Pamiętajcie jednak, żeby trzymać się swoich wartości – waszym zadaniem nie jest uszczęśliwienie wszystkich osób i uratowanie całego świata.

Jeśli staniecie w sytuacji prowokacji – np. poprzez kontrowersyjny komentarz pod postem, zaczepliwe pytania mediów lub uciążliwe zachowania osób – ważnym będzie zachowanie ostrożności i spokoju. Jest to trudne, gdyż zazwyczaj takie prowokacje uderzają w nasze wartości lub zasady, jednak z naszego doświadczenia wynika, że ignorowanie zaczepki jest najlepszym rozwiązaniem. Treści krzywdzące można ukrywać, tak żeby autor_ka myślała, że jej wiadomość jest wciąż dla wszystkich widoczna.

Materiały promocyjne

Niezastąpioną pomocą w promocji będą wszelkie gadżety, które możecie rozdawać osobom na waszych wydarzeniach. Będą to m.in. wlepki, przypinka lub flagietki. Mogą też przydać się materiały informacyjne, jak ulotki lub plakaty z opisem waszej organizacji i organizowanych przez was wydarzeń.

W zależności od wymaganego przez was nakładu, koszt produkcji takich materiałów będzie się wahał w granicach kilkudziesięciu do kilkuset złotych. Zalecamy przeznaczenie części budżetu na materiały promocyjne (w szczególności wlepki), które zwiększą waszą widoczność, rozpoznawalność i będą miłą pamiątką dla osób uczestniczących. Możecie zaprojektować je tak, by nie traciły ważności po zakończeniu marszu – np. wlepki z waszym logo i chwytliwymi hasłami na tle queerowych flag, tęczyowy znak waszej miejscowości itp.

12. Finansowanie i fundraising

Proces pozyskiwania funduszy na inicjatywy queerowe w Polsce jest trudny, ale na pewno nie niemożliwy. Wysokość posiadanych przez was środków przy organizacji marszu równości uważamy za sprawę drugorzędową. Fundusze jednak z pewnością ułatwiają pracę nad wydarzeniem – mogą poprawić jakość wydarzenia (np. poprzez opłacenie artystek_ów, wypożyczenie platformy, lepszej organizacji imprezy pomarszowej itp.). W tym rozdziale przedstawimy po kolei, jakie strategie można obrać i jakie są możliwości opłacenia organizacji marszu.

Zaznaczamy, że najważniejszym elementem każdego marszu są ludzie, a nie pieniądze. Kilka razy udowodniały_liśmy, że udany marsz równości może odbyć się bezkosztowo. Choć oczywiście pieniądze wiele rzeczy wam ułatwią lub umożliwią, jako osoby autorskie tego podręcznika nie chcemy, aby marsz był postrzegany jako wydarzenie wymagające ogromnych środków finansowych. Pieniądze są ważne, ale nie są najważniejsze.

Wydarzenia wspierające mogą okazać się świetną platformą do pozyskiwania środków na opłacanie marszu. Ich organizacja wiąże się z wydatkami i aby wyrównać bilans kosztów i zysków, będziecie zmuszone_eni szukać różnych rozwiązań i przeanalizować swoje możliwości.

Zależnie od waszych wartości i możliwości, sposoby zarabiania będą się różnić. Możecie wystawić skarby, do której ludzie będą mogli wrzucać pieniądze w ramach darowizny (przede wszystkim podczas marszu), uzgodnić przekazanie części zysków z wydarzenia w lokalu, zorganizować biletowane wydarzenie, kuchnię społeczną, benefit, sprzedaż fantów itp.

Budżet

Najważniejszym krokiem w pozyskiwaniu funduszy jest rozpisanie budżetu. Na co potrzeba pieniędzy? Co jest niezbędne, a co może być zrzuczone na drugi plan? Wszystko będzie tutaj subiektywne i zależne od waszej sytuacji, potrzeb czy możliwości.

W budżecie mogą się pojawić takie rzeczy jak:

- ▶ Ubezpieczenia,
- ▶ Platforma, nagłośnienie,
- ▶ Licencje,
- ▶ Flagi, akcesoria (np. wlepy, piny)
- ▶ Reklamy (na mediach społecznościowych, plakaty),
- ▶ Wynagrodzenia dla artystek_ów,
- ▶ Jedzenie i napoje,
- ▶ Inne (też te nieprzewidziane) wydatki.

Budżet oraz wszelkie planowane przychody planujcie na nieco większe kwoty niż jest to faktycznie potrzebne. Pomoże to w pokryciu niespodziewanych wydatków lub odłożeniu pieniędzy na marsz w przyszłym roku.

Jeśli nie uda wam się zebrać kwoty zaplanowanej w budżecie, konieczne może być zrezygnowanie z mniej priorytetowych działań lub elementów i skupienie się jedynie na wydatkach niezbędnych. Nie oznacza to jednak porażki. Nie bójcie się maszerować z tym, co macie, nawet jeśli udało wam się uzyskać jedynie absolutne minimum potrzebne do organizacji marszu. Zawsze najważniejszym jest, żeby marsz odbył się w bezpiecznej i wkluczającej atmosferze.

Przykładowy projekt budżetu znajdziecie w Narzędziowniku.

Zbiórka internetowa

Popularnym sposobem finansowania marszów w Polsce są zbiórki. Zapewniają one dość łatwą do zarządzania platformę, przez którą osoby mogą wpłacać datki na organizację marszu. Zanim jednak założycie zbiórkę crowdfundingową, zapoznajcie się ofertą platform dostępnych w Polsce.

Wybór platformy

Co trzeba rozważyć:

- ▶ **Sposób zgłaszania** – czy platforma zajmuje się zgłoszeniem zbiórki odpowiednim instytucjom w waszym imieniu, czy to będzie wasza odpowiedzialność?
- ▶ **Prowizje** – czy platforma pobiera prowizje od zebranych środków, wypłaty pieniędzy lub za inne usługi, które oferuje, jak wysokie są te prowizje i czy wpisują się w wasz budżet?
- ▶ **Wypłaty** – czy są one natychmiastowe, czy może trzeba poczekać zanim pieniądze wpłyną na konto. Niektóre platformy wymagają fakturowych rozliczeń, zwłaszcza przy zbieraniu większych kwot.

Najpopularniejszymi platformami crowdfundingowymi w Polsce obecnie są:

- ▶ www.zrzutka.pl
- ▶ www.siepomaga.pl
- ▶ www.pomagam.pl

Alternatywnymi platformami są zbiórki połączone z mediami społecznościowymi (Facebook i Instagram), które można łatwo tworzyć i promować, lecz w tym przypadku wypłata środków zajmuje trochę czasu i wymaga weryfikacji.

Zawartość zbiórki

Im lepiej przedstawicie siebie, wasz cel oraz sposób jego realizacji - wydawania pieniędzy, tym większe szanse, że zbierzecie oczekiwane środki. Co powinna zawierać publikowana przez was zbiórka?

- ▶ Opis waszej grupy lub organizacji.
- ▶ Cel zbiórki – organizacja marszu lub inny szczegółowy cel.
- ▶ W przypadku organizacji wydarzeń około-marszowych - lista lub bardzo krótki opis tych wydarzeń.
- ▶ Zwięzły opis tego, co trzeba opłacić – ludzie chętniej wpłacają pieniądze w momencie, kiedy wiedzą, na co są one przeznaczone. Możecie wprost umieścić listę rzeczy.
- ▶ Zdjęcia lub grafiki dodające wiarygodności profilowi zrzutki.
- ▶ Dane kontaktowe i profile mediów społecznościowych.
- ▶ Dobrze również, jeśli opis zbiórki zostanie przetłumaczony na inne języki (najlepiej j. angielski).

System nagród

Jako osoby organizatorskie, możecie dołączyć do swojej zbiórki opcję odebrania nagród za wpłatę określonej kwoty. Mogą być to rzeczy (np. książki, torby, kosmetyki) czy też bony (np. wejściówki na warsztaty, imprezy, do restauracji, na tatuaż). Ten sposób prowadzenia zbiórki może okazać się dla niektórych bardziej atrakcyjny, ponieważ osoby wpłacające dostają coś namacalnego w zamian. Ten sposób wymaga od was wcześniejszego kontaktu z wieloma miejscami (tj. lokalne restauracje, kina, studia tatuażu, szkoły tańca, księgarnie itp.), z prośbą o przekazanie wam przedmiotu lub bonu za darmo - na wasz cel.

Promocja zbiórki²²

Każda zbiórka ma swój indywidualny link, który powinniście udostępniać wszędzie, gdzie się da – w opisie wydarzenia na Facebooku, w bio profilu na Instagramie itd. Dobrą praktyką jest dołączanie formułki do każdego postu, który publikujecie (dodanie linku w komentarzu nie skraca zasięgu postu).

Zbiórka publiczna

Zbiórka publiczna to sposób na zbieranie funduszy bezpośrednio od zainteresowanych osób. Jest ona regulowana przez ustawę o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych. Według niej zbiórka publiczna zbiera środki jedynie w gotówce lub darach rzeczowych na cel pożytku publicznego.

Zbiórki publiczne mogą być prowadzone przez:

²² Więcej o promocji przeczytasz w rozdziale [11. Komunikacja zewnętrzna](#).

- ▶ Fundacje, stowarzyszenie zwykłe i rejestrowe, kluby sportowe, związki zawodowe lub spółdzielnie socjalne.
- ▶ Organizacje kościelne i wyznaniowe.
- ▶ Komitety społeczne powołane w celu przeprowadzenia zbiórki publicznej (min. 3 osoby, które pomyślnie przejdą proces rejestracji).

Wynika z tego, że grupy nieformalne nie mogą prowadzić zbiórek publicznych.

Zbiórkę publiczną należy zgłosić na portalu www.zbiorki.gov.pl przy pomocy profilu zaufanego przez osobę lub osoby do tego uprawnione. Przy zgłoszeniu należy podać takie informacje jak: dane podmiotu organizującego zbiórkę, cel, sposób i miejsce prowadzenia zbiórki, termin rozpoczęcia i zakończenia zbiórki oraz przewidywane koszty organizacyjne.

Przy zgłoszeniu zostanie wam przydzielony numer zbiórki. Należy nim opatrzyć wszystkie skarby, do których zbiera się datki. Po pomyślnym zarejestrowaniu zbiórki możecie zacząć zbierać pieniądze. Skarboną może być najzwyklejsza puszka-skarbonka. Ważne jednak, aby była zamykana na klucz lub została zaplombowana ze względów bezpieczeństwa. Nie zapomnijcie również mówić otwarcie o tym, że na waszych wydarzeniach są takie „puchy” - dzięki nim możecie realizować wasze cele.

Po zakończeniu zbiórki należy przesłać dwa sprawozdania:

- ▶ **Sprawozdanie z przeprowadzonej zbiórki publicznej** w terminie do 30 dni od dnia zakończenia zbiórki, w którym wskażecie, ile pieniędzy lub jakie dary zebrałyście.
- ▶ **Sprawozdanie z rozdysponowania zebranych ofiar**, w którym rozliczycie się z tego, jak zostały rozdysponowane wszystkie zebrane ofiary (w odpowiednim terminie w zależności od ich rozdysponowania darowizn).

Wszystkie sprawozdania można złożyć elektronicznie, podobnie jak w przypadku rejestracji, a system wyśle przypomnienia odpowiednio wcześniej przed terminem przesłania sprawozdań.

UWAGA! Organizacja zbiórki publicznej bez wcześniejszej rejestracji lub mimo odmowy przyjęcia zgłoszenia wiąże się z karą grzywny, a zebrane środki mogą zostać przymusowo przekazane innej instytucji pomocy społecznej lub instytucji kultury.

Sponsoring

Kolejną opcją pozyskiwania funduszy jest nawiązanie współpracy z firmami oraz instytucjami – najczęściej pod postacią sponsoringu wydarzenia. Najczęściej wyznacznikiem tego, czy jakaś firma lub instytucja się zgodzi, będzie to, czy wspieranie społeczności LGBTQIA+ wpasowuje się w ich politykę oraz narrację publiczną.

Aby uzyskać sponsoring firmy lub instytucji najlepiej będzie bezpośrednio skontaktować się z działem PR (ang. Public Relations). Każda firma ma

swoje wewnętrzne procedury i zasady dotyczące współpracy z zewnętrznymi podmiotami, dlatego każda taka współpraca będzie wyglądać nieco inaczej. Ważnym jednak jest fakt, by sponsoring został zawarty w postaci pisemnej umowy.

W celu wyszukania firm lub instytucji do współpracy polecamy śledzenie wyników konkursu LGBT+ Diamonds Awards, w którym nominowane są polskie pracodawczynie_cy, organizacje społeczne i jednostki wspierają osoby LGBTQIA+ w sferze biznesowej. Polecamy także przeprowadzić własne rozeznanie na rynku np. poprzez śledzenie profili danych firm w Internecie.

Konkursy grantowe

Ostatnią opcją pozyskiwania funduszy są granty – konkursy, w wyniku których wybrane organizacje otrzymują wsparcie finansowe na realizację określonych zadań. Oparcie finansowania marszu równości na tym sposobie może jednak okazać się zawodne ze względu na konkurujące grupy, wymogi formalne lub merytoryczne oraz ograniczoną pulę środków. Ponadto, niektóre granty mogą być dostępne tylko dla grup formalnych albo odwrotnie.

W Polsce podmiotami, które mogą oferować granty na zorganizowanie marszu są m.in. Fundacja Batorego, FemFund lub Fundusz Rainbow Beyond Borders. Możecie także spróbować zdobyć środki od podmiotów zagranicznych. Nie jest to jednak na tyle stabilna opcja, aby można było ją wymieniać jako jedną ze sposobów stałego finansowania marszów.

Wypłacanie wynagrodzeń

Zatrudniając osoby przy organizacji wydarzeń należy zawrzeć odpowiednią umowę. Jest to jednak opcja tylko dla grup sformalizowanych, ponieważ grupy nieformalne nie mają niezbędnej do tego osobowości prawnej. Ten problem można rozwiązać przerzucając obowiązek zawiązania umowy z osobami przez lokal, który wynajmiecie lub partnerki_ów, z którymi współpracujecie. Musi to jednak zostać odpowiednio wcześniej uzgodnione z obiema stronami.

Przy umowie z osobami studenckimi lub uczniowskimi do 26. r. ż., przysługuje zwolnienie ze składek i podatku dochodowego – stawka netto jest równa stawce brutto. Jednak, gdy osoba, którą zatrudnicie, nie ma takiego statusu, od stawki netto musicie odprowadzić odpowiednie składki i podatki.

W zależności od waszych uzgodnień i rodzaju wykonywanej pracy, będziecie mieć do wyboru umowę zlecenie lub umowę o dzieło – różnią się one swoją funkcją i powodują różne skutki. Umowę zlecenia zawiera się przy wykonywaniu określonych w umowie czynności (np. animacje artystyczne podczas marszu równości). Umowie o dzieło natomiast muszą towarzyszyć namacalne rezultaty (np. zaprojektowanie grafik na plakat lub wykonanie

strojów artystycznych). W naszym kontekście o wiele częściej będziecie mieć do czynienia z umową zlecenie:

- ▶ Do 7 dni od dnia podpisania umowy musicie zgłosić taką osobę do ZUS-u przez profil PUE. Dokładne informacje o tym, jak taki profil założyć oraz opis procedury zgłoszenia również znajdują się tutaj: <https://www.zus.pl/-/jak-dokonac-zgloszenia-ubezpieczonego>
- ▶ Zawierając umowę zlecenie z osobą studencką lub uczniowską do 26 r. ż. nie macie obowiązku zgłoszenia tej umowy do ZUS. Tego typu umowę należy jedynie odpowiednio wypełnić oraz przechowywać w bezpiecznym miejscu.
- ▶ Zawierając umowę zlecenie z osobą, która nie posiada statusu studenta ani ucznia, ale która posiada obecnie inną umowę zapewniającą minimalne wynagrodzenie, musicie wypełnić formularz ZZA²³.

Zawierając umowę zlecenie z osobą nieposiadającą statusu studenta ani ucznia, która nie posiada innej umowy zapewniającej minimalne wynagrodzenie, musicie wypełnić formularz ZUA²⁴.

W przypadku grup nieformalnych, dopuszczalne jest zatrudnienie osób bez zaplecza formalno-prawnego do wysokości limitu uprawniającego prowadzenie działalności niezarejestrowanej (w 2022 roku wynosił on 1 505 zł). Oznacza to, że do odgórnie ustalonej kwoty, macie możliwość zapłacenia osobom za ich pracę bez konieczności formalizacji współpracy. Zalecamy jednak ostrożność i dokładne sprawdzenie obowiązujących przepisów.

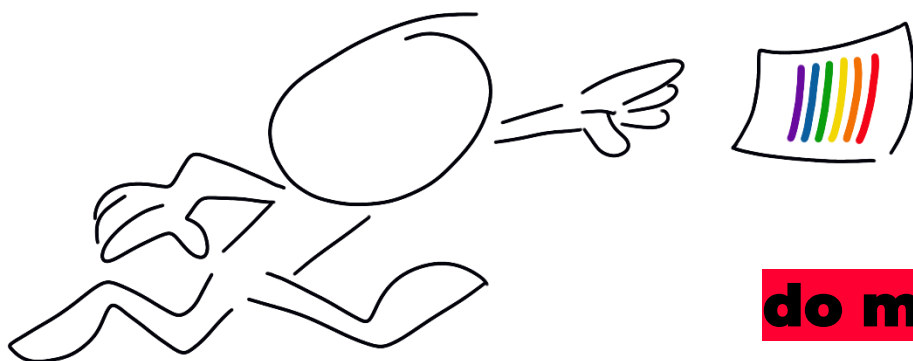
Stawki

Negocjując i proponując stawki trzeba wziąć pod uwagę kilka obszarów:

- ▶ Minimalną stawkę godzinową przewidzianą przez prawo.
- ▶ Wasze możliwości finansowe.
- ▶ Odległość od wydarzenia (logistyka).
- ▶ Czas trwania wydarzenia.
- ▶ Ilość wymaganych wcześniejszych przygotowań.
- ▶ Wkład finansowy własny osoby przez was zaproszonej/zatrudnionej.
- ▶ Staż i doświadczenie osoby w danej dziedzinie lub wystąpieniach.
- ▶ Popularność osoby.
- ▶ Rodzaj i ilość oczekiwań od osoby.
- ▶ Przewidywany zarobek z wydarzenia (jeśli jest biletowane).

²³ Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego/zgłoszenie zmiany danych. Formularz dostępny tutaj: https://www.zus.pl/wzory-formularzy/firmy/dokumenty-zgloszeniowe-i-rozliczeniowe/-/asset_publisher/7uG0nTIZ0aFc/content/zgloszenie-do-ubezpieczenia-zza.

²⁴ Zgłoszenie do ubezpieczeń/zgłoszenie zmiany danych osoby ubezpieczonej. Formularz dostępny tutaj: https://www.zus.pl/wzory-formularzy/firmy/dokumenty-zgloszeniowe-i-rozliczeniowe/-/asset_publisher/7uG0nTIZ0aFc/content/zgloszenie-zua.

13. Gotów_, do marszu, start!

Dotarliście do najważniejszego, ale także najprzyjemniejszego etapu – waszego Marszu Równości. Gratulacje! Teraz powinno być już z górki. Wszystkie poprzednie etapy prowadziły was do tego momentu. To niewątpliwie także najbardziej stresujący moment, dlatego tak ważna jest praca opisana w poprzednich rozdziałach – jeśli była dobrze wykonana – marsz równości może w dużej mierze odbyć się na autopilocie. W tej części podpowiemy wam na co zwracać uwagę podczas marszu by odbył się on gładko i bezpiecznie.

Odprawa przed marszem

Dzień przed marszem warto zorganizować ostatnie spotkanie – próbę generalną, w celu odświeżenia i uwspólnienia osobom koordynującym i wolontariackim wspólnego planu działania. Ponadto, jest to dobra okazja na wspólne przeżywanie emocji, jakie mogą się pojawiać przed marszem, odpowiadanie na ostatnie wątpliwości lub dopinanie ostatnich szczegółów. Jeśli współpracujecie z inną grupą przy marszu, warto ją także zaprosić na odprawę. Tematy, które warto omówić to m.in.:

1. **Plan ramowy** - od momentu pierwszej wspólnej czynności (np. zbiórki przed waszą siedzibą) do ostatniej (powrotu to domu). Prześledźcie wszystkie punkty, jak, gdzie i kiedy się spotykacie, w jaki sposób dotrzecie na miejsce rozpoczęcia marszu, jak zabierzecie potrzebne wam rzeczy, jak będzie wyglądać koordynacja marszu, jak będzie wyglądać zawiązanie zgromadzenia, jak marsz się rozpocznie, jak skoordynujecie rozpoczęcie pochodu, jak będzie wyglądać jego koniec?
2. **Trasa marszu** - omówcie jeszcze raz trasę całego marszu od początku do końca, z zaznaczeniem ważnych punktów, takich jak potencjalne kontrmanifestacje, publiczne toalety, punkty pomocy medycznej, lokalizacje defibrylatorów, utrudnienia na trasie itd.
3. **Komunikacja** – ustalcie, w jaki sposób będziecie się komunikować podczas marszu. Pamiętajcie, że dobra komunikacja to podstawa – każda osoba powinna móc zasygnalizować potencjalne zagrożenie lub potrzebę wsparcia. Czy takie komunikaty będą kierowane

bezpośrednio do osoby przewodniczącej zgromadzeniu, czy najpierw sektorowych osób koordynujących? Czego będziecie używać do komunikacji - wiadomości tekstowych, rozmów telefonicznych, krótkofalówek, aplikacji na telefon?

4. **Bezpieczeństwo i reagowanie kryzysowe** - przypomnijcie najważniejsze ustalenia dot. reagowania na jakiegokolwiek niepożądane sytuacje podczas marszu, od przypadku spożywania alkoholu, przez agresję słowną, do stosowania otwartej przemocy.
5. **Cokolwiek innego** - wykorzystajcie ten czas na zaadresowanie wszystkich obaw i rozwianie wszystkich wątpliwości tak, by każda osoba czuła się pewnie podczas marszu.

Rozpoczęcie marszu

Przede wszystkim, zachowajcie (względny) spokój - zrobiliście wszystko, co w waszej mocy, by marsz odbył się jak najlepiej. Teraz jedyne, co wam zostało to podążać zgodnie z planem. Stres zawsze będzie wam towarzyszył, ale pamiętajcie, że ten dzień jest także dla was - świętujcie, demonstrujcie i bądźcie dumne_ni!

Polecamy zebranie całego zespołu na miejscu rozpoczęcia odpowiednio (45-30 min) wcześniej, by mieć czas np. na rozłożenie banerów, ustawienie platformy, zajęcie miejsc itp. Zawsze może się okazać, że coś nie działa, czy czegoś zapomnieliście_liście zabrać. Czym szybciej się spotkacie, tym więcej czasu na reakcję (np. wrócenie po zapomniane rzeczy lub przywrócenie sprzętu nagłośnieniowego do życia). Cokolwiek się wydarzy, może być zwykłą złośliwością rzeczy martwych i nic na to nie poradzicie. Korzystając dalej z przykładu nagłośnienia - bez muzyki marsz się odbędzie i co więcej - ze skandowaniem haseł będzie miał charakter bardziej aktywistyczny i bardziej przypominający pierwsze marsze po legendarnym Stonewall.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem zgromadzenia najprawdopodobniej skontaktuje się z wami Policja lub osoba przedstawicielska gminy - zwykle jest to telefon do osoby przewodniczącej. Policja będzie chciała przypomnieć o ustawowych obowiązkach wynikających z organizacji zgromadzenia publicznego oraz przedstawi główną osobę dowodzącą przy zabezpieczeniu. Może także zapytać o szacowaną liczbę osób, plan waszego zabezpieczenia, czas zakończenia lub jakiegokolwiek inne strategiczne informacje. Jeśli do tej pory Policja nie podała wam bezpośredniego kontaktu, to warto o to poprosić. Pamiętajcie, że Policja nie ma prawa ingerować w przebieg zgromadzenia, o ile odbywa się ono zgodnie z prawem. Może jednak spróbować. Wszelkie zmiany trasy zależą od was. Jeśli okaże się, że marsz się przedłuży, Policja nie może zmusić was do zakończenia wcześniej.

O ustalonej porze, osoba przewodnicząca powinna zawiązać zgromadzenie w sposób publiczny i zrozumiały. Jest to ważny element, gdyż od tego momentu będziecie pod szczególną ochroną prawa. Następnie możecie ruszyć z przemówieniami lub innymi zaplanowanymi punktami.

Newralgicznym momentem może być ruszanie z miejsca i zawiązanie marszu – może zapanować mały chaos. Warto jednak spróbować skoordynować to poprzez wydawanie poleceń przez megafon. Pomocne też będą osoby wolontariackie, które powinny pokierować osobami na miejscu. Zadbajcie o bezpieczeństwo podczas ustawiania się pojazdów i platform, jeśli takie przewidujecie, oraz odpowiednie ulokowanie strefy ciszy.

Następnie marsz będzie żył własnym życiem - wszystko powinno potoczyć się bez przeszkód. Najtrudniejsza część już za wami. Nie przewidzimy, jakie sytuacje mogą mieć miejsce, dlatego ważna będzie sprawna komunikacja i szybkie reagowanie. Możecie co jakiś czas kontrolować, czy na każdym odcinku wszystko jest w porządku, ale nie zapomnijcie, żeby samemu także mieć trochę przyjemności z marszu!

Zakończenie marszu

Po przejściu całej trasy... czas zakończyć marsz. To jest następna okazja do rundy przemówień, podziękowań lub zakomunikowania ważnych informacji. Warto w jakiś sposób pożegnać przybyłe osoby, przypomnieć o bezpiecznym powrocie w grupach i zaprosić je na after party, jeśli je organizujecie.

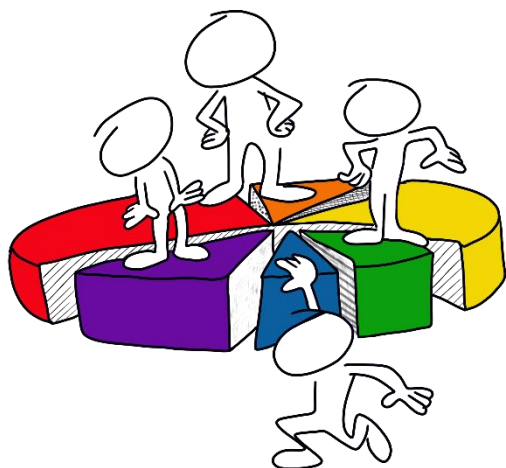
Ważnym jest formalne rozwiązanie zgromadzenia przez wyraźne ogłoszenie przez megafon lub mikrofon. Będzie to szczególnie istotne dla Policji, która odnotuje ten fakt (bądź jego brak) w swoich notatkach. Według prawa, po tym momencie zgromadzenie przestaje być zgromadzeniem i traci swój status. Osoby uczestniczące powinny się rozejść. Często jednak zostają w miejscu zakończenia, rozmawiając ze sobą, wciąż ciesząc się marszem. Jeśli Policja będzie Wam nieprzychylna, może próbować skłonić was do przekonania osób, by się rozeszły lub zrobić to samodzielnie. Po rozwiązaniu zgromadzenia, nie jest to już wasza odpowiedzialność lub funkcja. Zwykle jednak Policja zostaje w miejscu rozwiązania jeszcze przez jakiś czas - zapewniając profilaktycznie ochronę.

Jest to potencjalnie niebezpieczny moment²⁵, który mogą wykorzystać nieprzychylnie nam osoby. Niekiedy zdarzają się przypadki łapanek osób wracających z marszu w bramach ulic lub pomiędzy budynkami. Policja lub Straż Miejska powinny mieć to na uwadze, lecz rzeczywistość jest różna. Ważne jest, by osoby nie wracały samotnie oraz unikały „podejrzanych” miejsc.

Dobłą praktyką jest poproszenie władz miasta o zwiększenie ilości patroli Straży Miejskiej lub Policji w strategicznych miejscach - tuż po rozwiązaniu zgromadzenia - by zapewnić bezpieczeństwo osobom wracającym z marszu.

Dla was, osób organizujących marsz, polecamy odetchnięcie i odpoczynek!

²⁵ Więcej o bezpieczeństwie na marszu przeczytasz w rozdziale [8. Reagowanie kryzysowe i bezpieczeństwo](#).

14. Ewaluacja i świętowanie

Jednym z ostatnich etapów organizacji marszu powinno być podsumowanie działań. Ewaluacja to analiza przeprowadzonych działań, refleksja nad całym procesem organizowanego wydarzenia, wyciągnięcie wniosków i wprowadzenie odpowiednich zmian przy przygotowaniach do następnego wydarzenia. Ewaluacja nie jest oceną (czyli akceptacją lub nieakceptacją) działań, lecz narzędziem służącym ich usprawnieniu i rozwojowi.

Dzięki ewaluacji dowiadujemy się m.in.:

- ▶ Co było dobre, skuteczne, działające;
- ▶ Co było zbędne, nieskuteczne, nie działające;
- ▶ Dlaczego tak się (nie)działo.

Rodzaje ewaluacji

Ewaluację działań można przeprowadzić na kilku etapach organizacji. Ze względu na to wyróżniamy:

- ▶ **Ewaluację wstępną** - można ją przeprowadzić po ustaleniu planu działania - warto wtedy sprawdzić, czy wasze potrzeby i założenia dotyczące organizacji marszu odpowiadają waszym zasobom i ogólnej koncepcji, a w razie potrzeby wprowadzić zmiany.
- ▶ **Ewaluację ciągłą** - czyli taką, którą prowadzi się na każdym etapie organizacji. Można ją realizować w określonych odstępach czasu, np. co tydzień lub na końcu/początku kolejnych etapów, np. przejścia z fazy planowania do realizacji planu lub po uzyskaniu określonych zasobów. Ten rodzaj ewaluacji pozwala na ciągłe monitorowanie procesu organizacji (zarówno osobom koordynującym działania, jak i osobom je wykonującym) oraz umożliwia szybkie reagowanie i wprowadzanie koniecznych zmian odpowiednio wcześniej.
- ▶ **Ewaluację końcową** - jest ona prowadzona na koniec działań, jako spojrzenie z góry na całość procesu organizacji i realizacji. Warto wtedy zebrać odczucia, refleksje i opinie wszystkich osób zaangażowanych w proces. Ten rodzaj ewaluacji może dotyczyć także osób, które brały udział w marszu, lecz nie były zaangażowane w jego organizację np. w postaci ankiety rozsyłanej na wydarzeniu online.

Sugerujemy, by ewaluację końcową przeprowadzić w ciągu kilku tygodni po zakończeniu marszu.

- ▶ **Ewaluację po zakończeniu** - to ewaluacja, która ma na celu sprawdzenie, jak marsz równości wpłynął na osoby biorące w nim udział - ich światopogląd, rozwój indywidualny, sposób interakcji z osobami queerowymi czy reagowanie na przypadki dyskryminacji i nierównego traktowania. Taki rodzaj ewaluacji powinno przeprowadzać się co najmniej pół roku po zakończeniu działań. Daje ona informację nt. skuteczności marszów równości w osiąganiu założonych celów. Jednak ze względu na naturę tego wydarzenia - dotarcie do grupy docelowej "ewaluacji po zakończeniu" może okazać się sporym wyzwaniem.

Cele, wskaźniki sukcesu i pytania kluczowe

Przy planowaniu marszu, w kontekście ewaluacji, warto przemyśleć i ustalić:

- ▶ **Cele wydarzenia** - to, co chcemy osiągnąć organizując marsz. Jaką zmianę chcielibyśmy widzieć po zakończeniu działań, zarówno krótko- jak i długofalowo? Cele wydarzenia mogą być bardzo ogólne lub bardzo konkretne - są jednak ważne, ponieważ pozwalają trzymać się konkretnego planu w chaosie organizacji, są motywacją do działania lub stanowią punkt odniesienia do pozostałych elementów.
- ▶ **Wskaźniki (kryteria) sukcesu** - to konkretne założenia co do realizacji określonych celów, które pozwolą sprawdzić, czy dany cel został osiągnięty lub czy całe wydarzenie zakończyło się powodzeniem. Ważne, by wskaźniki były realne do osiągnięcia i mierzalne - powinny być wyważone między ambicjami i marzeniami a zasobami i umiejętnościami grupy. Mierzalność mogą zapewnić wskaźniki liczbowe (np. liczba osób uczestniczących w marszu). Wskaźniki odnoszące się do jakości działań (np. bezpieczeństwo na marszu) będą trudniejsze do zweryfikowania, gdyż ocena będzie mniej obiektywna, jednak także są ważnym elementem ewaluacji.

Przykładowe wskaźniki sukcesu:

- ▶ Przynajmniej [x] uczestniczących (w zależności od waszego lokalnego kontekstu).
- ▶ Wystawienie przynajmniej jednej platformy.
- ▶ Zdobycie ma_patronatu władz samorządowych.
- ▶ Zapewnienie bezpieczeństwa (potwierdzonego anonimową ankietą i ewaluacją końcową).

Ważne by ustalone wskaźniki traktować z pewnym dystansem i elastycznością. Może okazać się, że pewien wskaźnik nie został osiągnięty w założonej na początku formie, jednak ze względu na pewne sytuacje, które wystąpiły w trakcie organizacji (zewnętrzne lub wewnętrzne) osiągnięcie go było trudniejsze lub niemożliwe, dzięki czemu wciąż można uznać to za sukces organizacyjny.

- ▶ **Pytania kluczowe** - to konkretne pytania, na które będziemy szukać odpowiedzi podczas ewaluacji; informacje nt. procesu organizacji, które chcemy uzyskać prowadząc ewaluację. Nie są to pytania, które faktycznie będziemy zadawać osobom np. w ankiecie, lecz swojego rodzaju pytania nakierowujące na dane zagadnienie. Można je pogrupować ze względu na dane kryterium. Przykładowe pytania kluczowe:

W odniesieniu do skuteczności działań:

- ▶ W jakim stopniu założone cele zostały osiągnięte? (odniesienie do wskaźników sukcesu)
- ▶ Jakie sytuacje, mechanizmy, czynniki miały wpływ na wyniki działań?
- ▶ Które z zastosowanych metod działań, organizacji, koordynacji były najbardziej lub najmniej skuteczne?

W odniesieniu do efektywności działań:

- ▶ Na ile posiadane przez nas umiejętności/zasoby były wystarczające do osiągnięcia wyznaczonych celów?
- ▶ Na ile było możliwe osiągnięcie wyznaczonych celów niższym kosztem? (również emocjonalnym i instytucjonalnym)
- ▶ Na ile było możliwe osiągnięcie lepszych lub podobnych efektów przy mniejszych zasobach?

Jednym z ostatnich etapów planowania ewaluacji będzie ustalenie **grupy docelowej** (od kogo chcemy otrzymać pytania na nasze odpowiedzi oraz od ilu osób chcemy je otrzymać) oraz metod zbierania informacji - postaci ewaluacji, np. osobnego spotkania w formie warsztatowej lub anonimowej ankiety online.

Świętowanie

Świętowanie to końcowy element procesu organizacji wydarzenia - może być elementem ewaluacji lub niezależnym punktem. Jest to przestrzeń do wspólnej celebracji działań, dzielenia się swoimi spostrzeżeniami i refleksjami oraz cieszenia się ze swoich osiągnięć. To także dobra okazja na docenienie swoich i czyichś wysiłków - wyrażenie wdzięczności za wykonaną pracę. Często pomija się ten element ze względu na wyczerpanie intensywnym działaniem na rzecz marszu czy brak czasu, jednak świętowanie nie tylko pozwala na domknięcie działań, ale także buduje poczucie przynależności w grupie i dobrze wpływa na jakość dalszej współpracy.

Na tym etapie warto docenić wasz zespół i podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do waszego sukcesu. Możecie wyróżnić osoby wolontariackie np. dyplomem, postem na portalu społecznościowym lub kawałkiem ciasta dla każdego! Koniecznie pochwalcie się waszymi zdjęciami z marszu lub z przygotowań.

Narzędziownik

Tutaj znajdziecie wzory niektórych dokumentów, które mogą się przydać podczas organizowania marszu równości. Możesz wykorzystać je dowolnie – wydrukować i wypełnić jako formularz, traktować jako wskazówki lub jako wzór do opracowania własnych materiałów.

SPIS NARZĘDZI:

1. Formularz zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia.
2. Wzór odwołania od decyzji o zakazie zgromadzenia.
3. Wzór umowy wolontariackiej.
4. Wzór listu intencyjnego ws. objęcia marszu równości matronatem.
5. Karta oceny ryzyka.
6. Przykładowy projekt budżetu.

B. ZGROMADZENIE C.D.

Data zgromadzenia:

Godzina rozpoczęcia:

		:		

Miejsce rozpoczęcia:

Przewidywany czas trwania:

Trasa przejścia z miejscem zakończenia (w przypadku zgromadzenia ruchomego):

Przewidywana liczba osób uczestniczących:

Informacja o środkach służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia:

C. OSOBA PRZEWODNICZĄCA ZGROMADZENIA

Imię i nazwisko:

Adres korespondencyjny:

C. OSOBA PRZEWODNICZĄCA ZGROMADZENIA C.D.

PESEL:

lub

Numer i seria dowodu tożsamości:

Adres poczty elektronicznej:

Numer telefonu:

Oświadczenie osoby przewodniczącej:

Wyrażam zgodę na przyjęcie obowiązków przewodniczącego zgromadzenia, którego dotyczy niniejsze zawiadomienie.

Podpis osoby przewodniczącej:

- Do zawiadomienia załącza się zdjęcie osoby organizującej zgromadzenia albo osoby przewodniczącej zgromadzenia w przypadku jej wyznaczenia.

Podpis (w imieniu) osoby organizującej:

Kamienny Mur, 20 czerwca 2023

Stefania Jaracz

ul. Krzysztofa 18
19-069 Kamienny Mur

w imieniu

Stowarzyszenia Marsz Równości

ul. Koalicji 31
20-021 Miasto Maszerujące

Sąd Okręgowy w Mieście Maszerującym
Plac Równości 30, 19-048 Miasto Maszerujące

ODWOŁANIE

Niniejszym odwołuję się od decyzji Urzędu Miasta Maszerującego nr. DPr-ZK-V.0000.1.22.2023 z dnia 20 czerwca 2023 w sprawie zakazu zgromadzenia zgłoszonego na dzień 28 czerwca 2023 z wnioskiem o uchylenie zakazu.

UZASADNIENIE

Nie zgadzam się z decyzją o zakazie zgromadzenia, ponieważ ...
Uważam, że wydany zakaz jest niezgodny z wolnością zgromadzeń, gwarantowaną przez Art. 57 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz umowy międzynarodowe, których Polska jest stroną.

Zgłaszane przez nas zgromadzenie jest jednym z marszów równości organizowanych w Polsce. Jest ono odpowiedzią na przypadki łamania praw człowieka osób należących do mniejszości seksualnych, dyskryminacji i nierównego traktowania oraz wszelkich przejawów przemocy i nienawiści. Celem zgromadzenia jest równouprawnienie osób LGBTQ+, podniesienie świadomości opinii publicznej oraz władz na zagrożenia płynące ze stereotypów i uprzedzeń.

Zwracam się z uprzejmą prośbą o uwzględnienie powyższego stanowiska.

Stefania Jaracz
osoba członkowska zarządu
Stowarzyszenia Marsz Równości

Umowa wolontariacka

Zawarta w dniu _____ w _____ pomiędzy:

(data: dd.mm.rrrr)

(miejsowość)

_____, zamieszkał___ pod adresem: _____

(imię i nazwisko)

(adres zamieszkania)

_____, legitymując___ się _____

(adres zamieszkania c.d.)

(nazwa dokumentu tożsamości)

_____, PESEL: _____

(seria i numer dokumentu tożsamości)

(numer PESEL)

zwan___ dalej „**Osobą wolontariacką**”.

a

_____ z siedzibą w _____

(pełna nazwa organizacji)

(pełny adres siedziby)

_____, numer KRS: _____

(pełny adres siedziby c.d.)

(numer KRS)

reprezentowan___ przez: _____

(imię i nazwisko, funkcja osoby reprezentującej organizację)

zwan___ dalej „**Organizacją**”.

- § 1** Organizacja oświadcza, że jest podmiotem, na rzecz którego zgodnie z art. 42 ust. 1 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 20100 r., nr 234, poz. 1536 z późniejszymi zmianami) z dnia 24 kwietnia 2003 r. mogą być wykonywane świadczenia wolontariackie.
- § 2** Osoba wolontariacka oświadcza, że posiada kwalifikacje niezbędne do wykonywania powierzonych, niżej wymienionych czynności, mając na względzie ideę wolontariatu, u podstaw której stoi dobrowolne, bezpłatne wykonywanie czynności, a także biorąc pod uwagę charytatywny, pomocniczy i uzupełniający charakter wykonywanych przez osoby wolontariackie świadczeń.
- § 3** Przedmiotem niniejszej umowy jest pomoc Osoby wolontariackiej w organizacji, przygotowaniu i przeprowadzeniu zgromadzenia publicznego - marszu równości, którego organizatorem jest Organizacja. Osoba wolontariacka zobowiązuje się sumiennie i solidnie wykonywać powierzone jej przez Organizację zadania podczas przygotowań oraz w dniu wydarzeń.
- § 4** Niniejsza umowa obowiązuje od dnia zawarcia do zakończenia działań opisanych w §3.
- § 5** Niniejsza umowa obejmuje świadczenia wolontariackie, które mają charakter bezpłatny.

UMOWA WOLONTARIACKA

- § 6** Organizacja poinformowała Osobę wolontariacką o zasadach bezpiecznego i higienicznego wykonywania świadczeń oraz zapewnia takie warunki.
- § 7** Osobie wolontariackiej przysługuje zaopatrzenie z tytułu następstwa nieszczęśliwych wypadków podczas wykonywania świadczeń z §2, na zasadach wynikających z odrębnych przepisów (Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873).
- § 8** Osoba wolontariacka zobowiązuje się wykonywać świadczenie osobiście.
- § 9** Organizacja poinformowała Osobę wolontariacką o przysługujących jej prawach i obowiązkach.
- § 10** Na żądanie Osoby wolontariackiej, Organizacja zobowiązuje się zwrócić Osobie wolontariackiej niektóre koszty, które ta poniosła w zakresie wykonywanych świadczeń, przy wcześniejszym pisemnym zaakceptowaniu wydatków przez zarząd Organizacji. Zwrot wydatków nastąpi w ciągu 7 dni roboczych od przedstawienia przez Osobę wolontariacką rozliczenia i dowodów poniesionych wydatków.
- § 11** **1.** Osoba wolontariacka, podpisując niniejszą umowę, oświadcza, że wyraża zgodę na wykorzystanie swojego wizerunku przez Organizację. Zgoda obejmuje materiały zdjęciowe i filmowe, które zostały utrwalone podczas pracy w charakterze osoby wolontariackiej Organizacji.
- 2.** Osoba wolontariacka upoważnia Organizację do wykorzystania i publikacji przygotowanych materiałów tekstowych, zdjęć oraz filmów wideo.
- 3.** Osoba wolontariacka wyraża zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych przez Organizację w zakresie niezbędnym do realizacji świadczenia wolontariackiego oraz oświadcza, że została poinformowana o przetwarzaniu danych osobowych przez Organizację.
- § 12** Osoba wolontariacka zobowiązuje się do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji w zakresie wykonywanej umowy.
- § 13** Każda ze stron ma prawo do wypowiedzenia niniejszej umowy, z zachowaniem 5-dniowego okresu wypowiedzenia, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
- § 14** W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową, mają zastosowanie przepisy Kodeksu Cywilnego (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93) oraz przepisy Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96 poz. 873).
- § 15** Wszelkie zmiany w treści niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 16 Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Organizacja

Osoba wolontariacka

Kamienny Mur, 7 kwietnia 2023

Stefania Jaracz

osoba członkowska zarządu
Stowarzyszenia Marsz Równości
ul. Koalicji 31, 20-021 Miasto Maszerujące

Maria Konopnicka-Dulębianka

Burmistrzynie Miasta Maszerującego
pl. Równości 13, 20-001 Miasto Maszerujące

Szanowna Pani Burmistrzynie,

w dniu 28 czerwca b.r. ulicami naszego miasta przejdzie Marsz Równości organizowany przez nasze Stowarzyszenie. Zwracamy się z uprzejmą prośbą o objęcie nadchodzącego Marszu matronatem honorowym.

Marsz Równości to wydarzenie, którego celem jest zwiększenie świadomości opinii publicznej na różnorodność orientacji psychoseksualnych i tożsamości płciowych oraz propagowanie praw człowieka, jako uniwersalnych wartości demokratycznego państwa prawa. Wzywamy do odpowiednich zmian prawnych, mających zapewnić bezpieczeństwo, ochronę, szacunek i godność osób queerowych żyjących w Polsce. Wierzymy, że jakakolwiek forma niesprawiedliwości i wykluczenia ma wpływ na ogół społeczeństwa, dlatego idąc w Marszu Równości upominamy się nie tylko o prawa osób LGBTQ+, ale także mniejszości etnicznych, narodowościowych, osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób doświadczających marginalizacji, starając się, by nasze wydarzenie było dostępne i przyjazne. Marsz Równości to także święto różnorodności, podczas którego każda osoba może cieszyć z tego, kim jest.

Wierzymy, że Pani wsparcie przyczyni się do zwiększenia zaufania do organizowanego przez nas wydarzenia, jak i samej naszej społeczności, co bezpośrednio wpłynie na realizację zamierzonych przez nas celów. Jesteśmy przekonane_ni, że patronat będzie promować nasze miasto jako nowoczesne, wielokulturowe, otwarte, bezpieczne i przyjazne dla każdej osoby.

Mamy nadzieję na przychylenie się do naszej prośby oraz pomoc w budowaniu postaw tolerancji i akceptacji.

Z poważaniem,

Przykładowy budżet marszu równości

Przychody		Rozchody	
Wpływy z imprezy benefitowej	2 000.00 zł	Flagi	500.00 zł
Wpływy ze zbiórki publicznej	1 400.00 zł	Baner	200.00 zł
Wpływy ze zbiórki internetowej	4 200.00 zł	Druk wlepek	450.00 zł
RAZEM:	7 600.00 zł	Wypożyczenie platformy	370.00 zł
		Benzyna do platformy	100.00 zł
		Licencja ZAiKS	120.00 zł
		Ubezpieczenie	200.00 zł
		Promocja w mediach społ.	500.00 zł
		Wynagrodzenie dla DJ i Drag	2 000.00 zł
		Nagłośnienie	2 000.00 zł
		Woda i jedzenie dla osób wolo	250.00 zł
		Mat. Papiernicze	150.00 zł
		Apteczki z wyposażeniem	150.00 zł
		Kamizelki odblaskowe	200.00 zł
		Plakaty	110.00 zł
		Przypinki	300.00 zł
		RAZEM:	7 600.00 zł
BILANS (Przychody – rozchody):		0.00 zł	

